

משלי לא שו

וַיִּשְׁכַּח רִישׁוֹ וַעֲמָלוֹ לֹא יִזְכֶּר-עוֹד: אֶת-פִּתְחֵי-
פֶּיךָ לְאֵלִים אֶל-דִּין כָּל-בְּנֵי חַלּוֹף: טַפְתָּח-
פֶּיךָ שְׁפַט-צַדֵּק וְדִין עָנִי וְאֲבִיוֹן: פּ יֵאָשֶׁת-
חֵיל מִי יִמְצָא וְרַחֵק מִפְּנִינִים מְכָרָה: יֵאָבֵחַ
בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ וְשָׁלַל לֹא יִחְסֹר: יִבְגְּמַלְתָּהּ
טוֹב וְלֹא-רָע כֹּל יָמֵי חַיֶּיהָ: יִגְדֹּרְשָׁה צֶמֶר
טְבָתָא טִימָהָ: יֵאָדָתְכֵל עֲלָה לְבִיָּה דְבַעֲלָה וְלֹא מִתְּבֹא וְלֹא חֲסָרָא: יִבְרַעַתִּיה טְבָתָא
וְלֹא בִישָׁתָא כָּל יוֹמֵי חַיֶּיהָ: יִתְבַּעַת עֲמָרָא וְכִתְנָא וְעִבְרַת הַיָּד צִבְיָא דְאִוְרָה:

תרגום יונתן

וּשְׁחָקִיהוּן לֹא נִזְכְּרוּן
תּוֹבֵב: חֲפִתָּח פּוֹקֵד לְהֵלֵן
דְּלֹא מִסְטוֹ דִּין וְדִין
לְכֹלְהוּן כְּנִי עוֹלִי:
טַפְתָּח פּוֹקֵד וְדִין
צַדִּיקָתָא וְדִין לְעָנִי
וְלַעֲלִיבֵי: יֵאָתָתָא
כְּשִׂרְתָא מִנּוּ יִשְׁכַּח
יִקְרָא הִיא מִן פִּיפִי
יִבְרַעַתִּיה טְבָתָא
וְלֹא בִישָׁתָא כָּל יוֹמֵי חַיֶּיהָ: יִתְבַּעַת עֲמָרָא וְכִתְנָא וְעִבְרַת הַיָּד צִבְיָא דְאִוְרָה:

רש"י

המנעמין על עניס ועל אכלס: (ט) כף בני חלוף. אלו הן הימומים שחלפה עורמס והלכה לה: (יא) ושלש לא יחסר. כלומר לא יחסר טוב:

מצודת דוד

ישתה ישכח רישו ועניו, והעמל אשר המד
לנפשו לא יזכר עוד בה בעת השכרות, כי היין מפיג
הצער: (ח) פתח פיך. אל תשתה היין ותהיה ברעת
מיושבת ופתח פיך בעבור האילם, רוצה לומר אם מי

מצודת ציון

(ז) רישו. מלשון רש ועני: (ח) אילם. הלמד היא במקום
בעבור. וכן לאיתאל (לעיל ל 6): חלוף. מלשון התחלפות
ותמורה: (י) אשת חיל. רוצה לומר רזיה וישרה: ספנינים.
הם המרגליות: (יא) ושלש. ענין ביזת המלחמה:

מצודת ציון

יבוא לדין ויהיה כאלים לבלי דעת לסדר טענותיו, אתה פתח פיך בעבורו להסדיר טענותיו: אף דין. גם פתח
פיך אל דין כל הבנים הסכלים המחליפים דבריהם ממה שבלבם בעבור סכלותם, ופתח פיך להיירשרם אל
הכוונה הנרצה להם, כאשר יאות לעשות לשופט צדק להוציא הדין לאמתו: (ט) פתח פיך. בדרושות וחקירות,
ושפוט צדק ודון דין עני ואביון, ולא יפקד מהם משפטם בעבור חולשתם עם-חזק בעל דינם: (י) אשת חיל.
כהתימו לספר מוסרי אמו חזר לשבח אשת חיל לכבוד אמו למען היות לה לזכרון: מי ימצא. מי יוכל למצוא
אשת חיל, כי היא דבר יקר ומלתא דלא שכיחא: ורחוק. אם היו רוצים למכרה אז שוויה רחוק מכל שווי
הפנינים כי היא שוותה יותר. והוא ענין מליצה: (יא) בטח. כשאין האיש בביתו יבטח בה שתשמור כל אשר
בבית, ובמקום שהוא שם לא יחסר מלשלול שלל, כי לא יהיה נבהל וממהר לביתו מפחד חסרון מה בבית:
(יב) גמלתהו טוב. בכל ימי חייה כאשר בעלה היטיב עמה גמלה לו טוב לעומת הטובה, אבל את הרע לא
גמלה לו כמפעלו: (יג) דרשה. בעצמה חפשה אחר צמר ופשמים לטוות אותן, עם כי אין על האשה אלא

אבן עזרא

רישו. שהיין משמח הלב על כן עמלו לא יזכור
עוד בהתעסקו ביון: למיד אילם. כמו בעבור: בני
חלוף. בני תמותה, בעבור משפט המות, ואמר
שיחקרו עליו היטב: (י) אשת חיל מי ימצא. חיל
ממון, כמו אשה שתקנה חיל וממון בחכמתה, מי
יכול למצוא: מכרה. מן תכרו מאתם (והרב ב 1):
(יא) בטח בה. בעבור שתכין: ושלש. שהיא קונה: לא
יחסר. הבעל, על כן יבטח בה: (יב) גמלתהו, חשיב
לו גמול טוב, בעבור שבטח בה ולא גמלתו רע:
(יג) דרשה. לקנות צמר ופשמים:

מדרשי חז"ל

(ח) פתח פיך אילם וגו'. מכאן, שאם אין טוענין ליורש
וללוקה, שביד טוענין. דבר אחר: פתח פיך לאילם,
כנגד היתומים הוא אומר, שאין יודעין לטעון, ועוד שאין
יודעין בעסק אביהם. הוי: אל דין כל בני חלוף, זה בני
המת שחלף והלך אל עולמו. (ילקוט ש).
(י) אשת חיל מי ימצא וגו'. זו שהיא, דכתיב: הנה נא
ידעתי כי אשה יפת מראה את. ורחוק מפנינים מכרה,
שבאת ממרחק. בטח בה לב בעלה, שנאמר: למען יטב
לי בעבורך. ושלל לא יחסר, זה אברהם, שנאמר: ואברהם
כבד מאד במקנה. (תנחומא).
(יב) גמלתהו טוב ולא רע וגו'. גמלתהו טוב ולא רע,
שנאמר: ולאברהם הטיב בעבורה, דרשה צמר ופשמים,
כין יצחק לישמעאל. היתה כאנונית סחור, שהיתה
מטולטלת ממקום למקום כספינה זו שהיא מהלכת בים.
ממרחק תביא לחמה, הנה נתתי אלף כסף לאחייך.
(תנחומא).

משלי לא שו

וּפְשָׁתִים וְתַעַשׂ בְּחַפְזֵי כַּפִּיהָ: יֵהִי תֵהָא
כְּאֲנִיּוֹת סוֹחֵר מְמַרְחֵק תְּבִיא לְחִמָּה: טוֹתִיקָם
בְּעוֹד לַיְלָה וְתִתֵּן טָרַף לְבֵיתָהּ וְחֵק
לְנַעֲרֹתֶיהָ: טוֹזְמָמָה שְׂדָה וְתִקְחָהּוּ מִפְּרִי
כַּפִּיהָ נֹטַע קָרִי: נִמְעָה פָרֶם: יִחְגְּרָה בְּעוֹז
מִתְנִיָּה וְתֵאֱמֵן וְרֹעַתֶיהָ: יֵה טַעֲמָה בְּיָטוֹב
סַחְרָה לֹא-יִכְפֹּה בְּלִיל קָרִי: בְּלִילָה נִרְהָ:
יֵה יְדִיהָ שְׁלַחָה בְּפִישׁוֹר וְכַפִּיהָ תִמְכּוּ פֶלֶךְ:
כַּכְּפָה פִּרְשָׁה לְעָנִי וְיְדִיהָ שְׁלַחָה לְאֲבִיוֹן:

תרגום יונתן

יֵהִי תֵהָא הַיָּד אֶלְפַת
דְּחִנְרָא דְמִן רַחֵיק
מִתְנִיא מְכֹלֹתָא:
טוֹזְמָמָת בְּלִילָא וְיִדְכַת
מְזוֹנָא לְבֵיתָהּ וּפּוֹלְחָנָא
לְטַלְתֵּיהָ: טוֹזְמָמָת שְׂבַת
בְּתַרְעִיתָא וְנִסְבַת חֶקְלָא
וּמִן פְּרִי דִידְהָא נִצְבַת
פְּרָמָא: יוֹאֲסַרְת
בְּעוֹשָׁנָא חֲרַצְהָא וְרִזְת
דְּרַעָהָ: יֵה וְטַעֲמַת מִטּוֹל
דְּטְבָתָא תַנְרוּתָהּ וְלֹא
דְּעָד בְּלִילָא שְׂרָהָ:
יֵה יְדִיהָ פְּשָׁטָא

בכונשורא וידהא לבכין מעולא: כידה פשטא לעניא ודרעה מושיטא לעליבי:

רש"י

(טו) טרף. מוון: וחוק. הוא מוון הקטוב להס: (יט) בכישור. שקורין ויטווי"ל גלע"ו, המכסיר את הפלך
לטוות: פלך. פיש"ל גלע"ו:

מצודת ציון

(טז) זממה. חשבה. כמו כאשר זממתי (ומי"ה ט יד):
(יח) טעמה. ענין עצה. כמו וטעם זקנים יקח (וי"ג י ט):
(יט) שלחה. ענין הושתה. כמו שלח אצבע (שפי"ט ט ט):
בכישור. הוא הכלי שהפשתן כרוך בו, ואין לו דומה:
תמכו. ענין השענה: פלך. הוא הכלי שבנו המטוה, ודומה
לו ומחזיק בפלך (ש"ג ג טט):

מצודת דוד

לטוות ולא לחזור אחריה: בחפזי כפיה. לא עשתה
מלאכתה על ידי כפיה ונגישה, כי אם ברצון כפיה
וכאילו הכפיים עצמן רוצים במלאכה: (יד) כאביות
סוחר. כספניות הסוחרים ההולכים למרחוק. כן היא
תביא מאכלה ממרחק כי תשלח שם מסחר להיות
ניזונת מזה, אף שלל הבעל לזונה: (טו) בעוד לילה.
קודם אור היום: ותתן. מחלקת מוון לבני ביתה: וחוק. מוון הקצוב תחלק לנערותיה: (טז) זממה. כאשר חשבה
על השרה ונתנה עיניה בה לא תשקוט עד אשר חקנה: מפרי כפיה. משכר מעשה ידיה נטעה כרם: (יז) חגרה
וגו'. חגרה מתניה בכח וגבורה, רוצה לומר היתה מתגברת בעצמה לעשות מלאכה: ותאמין. חזקה זרועותיה
במלאכה, והוא כפל ענין במלות שונות: (יח) טעמה וגו'. כאשר יעצה בעצמה כי טוב סחרה למצוא בה ריות,
אז לא יהיה נרה כבוי בלילה ועוסקת בסחורה אף בלילה: (יט) ידיה. עם כי חושבת בסחורה, מכל מקום לא
זוה ממלאכת נשים ותושיט ידיה לאחוז בכישור ולתמוך בפלך, והם כלי הטווי: (כ) פרשה. לקחת מידה מרתחה
ולא קפצה יד: שלחה. הושיטה לתת ליד מי שנכלם לקחת בעצמו:

אבן עזרא

בחפזי כפיה. כאילו הכפים חפצות לעשות, והפך
זה כי מאנו ידיו לעשות (לעיל כא כה):
(יד) כאביות. ההולכות למרחוק: (טו) לילה. קודם
עלות השחר: לבינה. לחוק. מאכל, כענין
ואכלו את חקם (כראשית מו ככ) לחם חקי (לעיל
ל ה): (טז) זממה. חשבה לקנות שדה: מפרי רמו

מדרשי חז"ל

ותקם בעוד לילה. שנאמר: וישכם אברהם בבקר. ותתן טרף לביתה, ויקח לחם וחמת מים, וחק לנערותיה, בעצם
היום הזה נמול אברהם, ואין חק אלא מילה, שנאמר: ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם. זממה שדה

מצודת ציון

אית ליה מדה במקדש עסקו אין לך לקימו וז"ל בפי' דבא
 מליצא (דף י"ג) סליג ר"מ ורבען במלא ספר שאין ט' אחריות דרבען
 אחרי לא יחזיר ר"מ סבר יחזיר ומוקף לה שמואל בשאין דיב מדה
 יחזיר לר"מ לר"מ ט"ס ללוחיה והשאל לרבען אחרי לא יחזיר הא ליכא
 למהיך למירי דהי מקיים ליה הרין
 עמו ואם לא מקיים ליה אם כן מה
 מפורד או מפורד ליה אלא ודאי חייסין
 עמו זילתא שלא בפניו ולא נטעון
 מוחיק הוא ויש לומר דעל כדקין אין
 הכעס שבזיל כך דלכתי נטעון לה
 פרוט הוא דהא שמואל סבירא ליה בפי'
 מי שמת (ב"ב דף קמ"ד) כהדרא אליבא
 דר' מאיר מדה בשטר עסקו לר"ך
 לקיימיה ויהי נאמן למירי דפרוט
 הוא מינו דהי נאמן ארז מוחיק הוא
 אפי' דלדידה לא טענת מוחיק
 וליכא מינו מ"מ מין דלמכתי י"ס מינו
 כעתיק לה שפי' פרוט הוא דק"ל
 כמ"ד בסוף פ' המוכר את הבית (ס'
 דף ע"ג) דנכחע וגובה מולה גבי שטר
 כים אלא היטו טעמא ללא יחזיר כיון
 דליחזר בגפילתו ולוה טוען מוחיק
 הוא ליה לנכחע מן הרין אפי' ימלא

גי ר"מ ור"י

לפי שאין בקיאות לשמה. אין בני מדינת הים בני טורה ואין יודעין
 ענין לכחוד גבט לשם האשפה וקורא כתיב וכבוד לה ספר כתיבות
 (דברים כ) לה דהיינו לשמה. הילכך אומר השלם כפי נכח ונפי
 נפסם וממילא שילימן ליה אם נכח לשמה והוא אומר אין. ולקמייה
 מפרט מפי טעמא לא אלרכוהו נמי
 למימר לשמה: לפי שאין עדים מצויין
 לקיימו. אין שירות מניעות משם
 לכאן שאם יצא הפעל וערער לומר
 לא כמתנאי שיהו עדים מניין להכיר
 חתימת העדים והאמיתות לשלם.
 ולקמן פרך בין לרעה בין לרעה ליבני
 מרי: דאיתיהו בי מרי. ושמיהט נעשו
 שלמים לרעה והגט יוצא מתחת ידי
 שמיים. לרעה נמי למימר לרעה לא בני
 בעל הרי הם מניין לקיימו: אי גמי
 ממדינה למדינה בארץ ישראל. כגון
 יהודה וגליל דקלוקא דעמא השמא דלא
 שכימי שירחא. לרעה דלא מיט
 לערעורא דרמא מוחיק הוא לא בני
 למימר הואל ונקיאלו כל בני ארץ
 ישראל לקמה לרעה בני למימר דהא
 אין שירות מניעות: אי גמי באותה

לקמן כ

לקמן ג

לקמן טו

לקמן י

ימות פה

לקמן טו

ימות פה
לקמן טו
לקמן טו

גליון הש"ס
חוס' ר"ס ה"ו ר"ב
ספרותו דהש"ס
כמו דבר סמורא. ע"י
סמ"ק ש"ס ע"ב:

מוסף רש"י
לפי שאין עדים
מצויין לקיימו
המנהל מלך יעקב
אית לך ר"ך לפי שבקיימיה
לשמה ועולי רגלים
מניין להכיר חתימת
העדים לקיימו (פוסק
ד"ב)

עד אחד נאמן
באיסורין. לכל מיד
ויחד האמיתות מורה
חמת מנקה ומלאך
(דברים י"ג) ושם את
כן הבקר (ויקרא א')

היקוקו להעמיד עדים
דבר, ולא הצריכה
מורה עדים אלא לפועל
מנון או מתח בית דין
ולגריית דגמירין דב'
דבר מתמון (חולין י').
ראפילו ר"מ
דחייש למיעוטא.
בפרק הכל שומעין
(חולין ג') בני חומים
שגור על כל חומים
משום אומם סמלאו
דמות ויהי צבר גריחים
השמתו לה (יבמות
קט"ג).

הוספת ר"ד

לפי שאין בקיאות לשמה. אין בני מדינת הים בני טורה ואין יודעין
 ענין לכחוד גבט לשם האשפה וקורא כתיב וכבוד לה ספר כתיבות
 (דברים כ) לה דהיינו לשמה. הילכך אומר השלם כפי נכח ונפי
 נפסם וממילא שילימן ליה אם נכח לשמה והוא אומר אין. ולקמייה
 מפרט מפי טעמא לא אלרכוהו נמי
 למימר לשמה: לפי שאין עדים מצויין
 לקיימו. אין שירות מניעות משם
 לכאן שאם יצא הפעל וערער לומר
 לא כמתנאי שיהו עדים מניין להכיר
 חתימת העדים והאמיתות לשלם.
 ולקמן פרך בין לרעה בין לרעה ליבני
 מרי: דאיתיהו בי מרי. ושמיהט נעשו
 שלמים לרעה והגט יוצא מתחת ידי
 שמיים. לרעה נמי למימר לרעה לא בני
 בעל הרי הם מניין לקיימו: אי גמי
 ממדינה למדינה בארץ ישראל. כגון
 יהודה וגליל דקלוקא דעמא השמא דלא
 שכימי שירחא. לרעה דלא מיט
 לערעורא דרמא מוחיק הוא לא בני
 למימר הואל ונקיאלו כל בני ארץ
 ישראל לקמה לרעה בני למימר דהא
 אין שירות מניעות: אי גמי באותה

עדי קיום דחייסין עמו וז"ל י"פ וחסים כי הכי דנט פשוט (ס'
 דף קמ"ד) דלמא יהיה אורטוקא וכן משמע האם לשון הקונטרס אבל
 אי ליכא ליה קמן והמלה מלא עדי קיום מחזיקים לו ואי הדר אחי
 ליה וטעין מוחיק הוא גרלה דרו לא מהימן כיון דהאוקא כהיסק
ר"י שאין בקיאות לשמה. וא"כ מפי שאל לשמה לרין בקיאות משאר
 הלכות גיטין כגון מחובר ושינה עמו ושמה וכחכב ביום ומחמס
 גלילה ואין לומר דנקט לשמה דשכיח טפי דמשתח גס עשמו כשמו
 ומהו קמה ומפורד לה וגם הסופר ערני' לכתוב טופסו גיטין אב'
 שפיסה מיטכילי וכחכב עמו ושמה וה"ל שטר הלכות גיטין זה אינו
 דהא אמר לקמן (דף ט"ז) ב' דרכים טו גימי טי' טי' טי' טי' טי' טי' טי'
 וטי' וזו היא אכ"ל לשמה כשמואל לרעה היטו מולך ומביא אלא לרעה
 קיהו וזו בין לרעה בין לרעה הא אכ"ל מחובר אלא לרעה דוקא
 נקט לשמה בגלל מולך ומביא ולא נקט מחובר ומפרט ר"מ דבכל
 הלכות גיטין בקיאות אלא דהך דרעה חוככב לה לשמה אינה גרלה
 להם שיקר דרעה ואין בקיאות פירות אין חוששין לרעה ולשמה
 ולאחר כמות דלקמן פירות לאחר שקבלה וזו דרעה דממילא שילימן
 ליה אי הוה לשמה ואמר אין אין גרלה דלא משמעית בשום דוכחא
 שיהא לר"ך לישאל ועוד דלמא כן לימא אכ"ל בימייה אם לר"ך לישאל
 ואומר ר"י דסמא קא מהידי כדפירט בקונטרס נמי בסמוך

הוא דלמיר לקמן מי קמי' נכח ובפני נחמס לשמה כ"י דסמא לשמה משום האם הוא הוא
 ולא למיר כהד"ל: **ר"י** שאין בקיאות לשמה. קסא דלקמן (דף י"ג) גילוי הוא ענבו שהביא גיטו אינו לר"ך שילמד בפני נכח ובפני נחמס
 מפי שאל הוא משלחו. אי חייסין עמו. לא נעשה לשמה וטעמא דלמיר לקמן מיעקב נקט ליה בדיה ואיזו מערער עליה למה לא יערער אם
 מחזיקה לא ידע דבעי לשמה והשאל ידע ואומר ר"י דמסקין בסמוך דרוב בקיאות. הן וכסה ספרי גמירי. וליכא אלא ענו כעמלא דמחמא
 שלא כדן יערער והא סמכילי הבטל בעלמו ליכא למיטען אפילו לענו דרו לא מערער דלמיר. בסמוך מיעקב נקט בדיה וכו':

מ"א בימייה. לא מפי למימר מולך אכ"ל בימייה. לרעה נמי לרבען כתיב' בתיב' ג' לפי כפני נכח ובפני נחמס דגמירין מולך אמו מביא
 ולת"ק נמי הו' בכלל הא דלמיר אכ"ל בימייה. מחזיקה. מוחיקה. כתיב' שאל והא דלא קאמר ג'ט מקיים אכ"ל בימייה משום דהי'
 בכלל דלחיהו בי מרי דדמי לקיים: **דאיתיהו** בי מרי. פ"ה למ"ד לפי שאין עדים מניין לקיימו אלא יקיימוהו וקסא דלחו כתיב' ח'ט
 לא שיה מוממן לקיימו כתיב' הבטל ויערער ועוד דלמה לו לחזיהו בי מרי ק' שום טעם מן האוק שמכרין חתימת האדים ומפרט
 ריב"ז דלחיהו בי מרי. ואחרי שבעל טעמו דרו לא מהימן לומר לא שלחיהו דהי אמר לקמן (דף י"ג) טעם אין לריבין לומר בפני נכח וב' וכו'
 ומה אלו יאמרו בפני גירסה מי לא מהימנו ולח' לא חייסין עמו האשים כבוד עדים פסולי דמחמא כיון דקלה לה גס כדן עשלו דלמי
 שוד להכילה: **ר"י** בפי' מרי. אכ"ל לא ידע הא דפריטי ללא הו' טעמא אלא משום לענו עד לכפוף: **מ"ב** דהוה אכל ערוית

שפורה. גדל"ה גרסין כגון עדות דמי מוטות ודמי נפשות ואית גרסיה ערוית ברי"ל ולא נהירא דלמא כן מפי משני עד אחד נאמן
 באיסורין מה לו להכיר באיסורין והא ערוה נמי איסור הוא והכי הוה ליה למימר לא דמי לשאר ערויות והוה ליה ליקן טעם ומיה י'ט לומר
 דה"ל עד אחד נאמן באיסורין להכיר והא דבעי מרי הו' מילי לאסור דמד ללו כל כמיהה אבל הא דקאמר כל ערויות לא אחי שפיר דמאי
 כל עיקר דבר שבערוהו אין פחות משנים או בלשח א"ש בגיטין ונקודותין וטע' דלמא ח'ט לאוסרה על בעלה: **ע"ד** אחד נאמן באיסורין.
 פ' הקונטרס שהרי האמיתה תורה כל אחד ואחד על הפרשת תרומה ושחיטה וקורבן הגד' והכל ולא היה לו להכיר הפרשת תרומה ושחיטה
 דבהנהו נאמן אפי' דלחחוק איסורא משום דבידו לתקום כמו שפ"ה בסמוך והכי אמר בהש"ה רכ"ה (יבמות דף ק"מ) ושחיטה אפי' אפי' דהשח'ה
 אין בידי לתקן מעיקרא היה בידי לשחוק דלמא לא כן אמר' מהימן כיון דלחחוק איסורא דלא מליט. בשום מקום שילךך גדול אחד שומר
 על גביו ומעשים בכל יום מהימן אפי' דלא שיק' רוב מניין אלא שחיטה מוממן הן כגון שחחך כל הראש ואין בית השחיטה ניכר ומה
 שאט שומכין על הגסיס בשחיטה אפי' שאין יודעות הלכות שחיטה כיון שבידה ללמד לשחוק או להשכר אחרים שישחוקו לה כבידה דמי וא"כ
 ומנא לן דעד אחד נאמן באיסורין וי"ל דילפינן מגדה דדרשין בפרק הגמירי (בשבת דף ע"ג). וספירה לה לעמיה וא"כ אם כן אפילו איתחוק
 איסורא וי"ל דלנהו בחוקת שחאה רוחא כל עשה וכשעברו כעשה טעוריה ממילא ולא איתחוק איסורא וגם בידה לעטול: **ע"ד** אחד נאמן
 באיסורין. הקסא ר"מ מה שחובה היא וזו עיקר בגט ויכה שלרין לחומה בשנים ופי' דה"ל דעד אחד נאמן באיסורין ככה"כ שיעקר בגט
 נעקב כבר ושבו אין לר"ך אלא גיטו מילתא לידע אם לשמה נכח: **ר"ך** דבר שבערוהו. ה"ל דנקט דבר שבערוהו אומר ר"י משום דבהש"ה

רכ"ה (יבמות דף ק"מ) כשאר איסורי גבון טבל והקדש וקונמות מספקין לן אי מהימן אפילו איתחוק איסורא ולאו בידי או לא וז"ל אי עד אחד
 נאמן כשאר איסורין אפילו איתחוק איסורא ולאו בידי אלא אי איתחוק וספירה לה לעמיה ופי' דה"ל דעד אחד נאמן באיסורין ככה"כ שיעקר בגט
 נעקב כבר ושבו אין לר"ך אלא גיטו מילתא לידע אם לשמה נכח: **ר"ך** דבר שבערוהו. ה"ל דנקט דבר שבערוהו אומר ר"י משום דבהש"ה
סתם ספרי דחייש מגמיר גמירי. ואי כמו מיטעול דמיטעול דלא חייסין אפילו לרבי מאיר: **ר"ר** ב"ן הוא דלר"ך. פירט בקונטרס
 משום דליכא דלשמה כחכב ועמד כגון נכחב לשם א' מני עירו ששמו כשמו ועמך מלגרס וקסא דבהחוק שני יוסף כן שמשון
 אפילו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לפי לרוב דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

מעכו לצפון וכו'. משמע דעכו בחו"ל קיימא, והקשה ר"ת דבשופטים כתיב אשר לא הוריש את יושבי עכו וכל הנהו דכתיב בהו לא הוריש היו מארץ ישראל כדמוכח בפ"ק דחולין גבי בית שאן, ואין לתרץ כאן שלא קדשוה עולי בבל דבסוף כתובות משמע שקדשוה דקאמר התם ר' אבא מנשק כפי דעכו, ועוד אמרינן לקמן בפ' מי שאחזו למימרא דעכו לאו מארץ ישראל היא והא כי הוה מיפטרי רבנן מהדדי מעכו הוה מיפטרי לפי שאסור לצאת מא"י לחו"ל, ואומר ר"ת דעכו חציה בארץ ישראל וחציה בחוצה לארץ והכא מיירי באותו צד שבחוצה לארץ ולקמן איירי באותו צד שבארץ ישראל, והכי איתא בירושלמי דפירקין מתרין עובדין דרבי יליפין דעכו יש בה ארץ ישראל ויש בה חו"ל רבי הוה בעכו חמיתון אכלין פת נקיה אמר להון כמה אתון לתין אמרין ליה תלמיד אחד בא לכאן והורה לנו על מי ביצים שאינם מכשירין ואנן שלקין ביעין ולתין במימיהון סברין מימר מי שלק של ביצים ולא אמר אלא מי ביצים עצמן, ותו קאמר רבי הוה בעכו חמא חד בר נש סליק מן כפתא ולעיל א"ל לית אנת בריה דפלן כהנא לא הוה אבוך כהן א"ל עיניו של אבא היו גבוהות ונשא אשה שאינה הוגנת לו וחילל את אותו האיש. והא דלא משני לקמן במי שאחזו דמתני' דקתני אם לא באתי מכאן ועד שלשים יום והגיע לעכו וחזר בטל התנאי היינו לאותו החצי שהוא חוצה לארץ משום דכשיוצא מארץ ישראל פוגע תחלה בחצי של ארץ ישראל והגיע לעכו משמע לתחילת עכו. (ועי' לקמן ר' ע"ב ד"ה ואפי' ודף ח' ע"א ד"ה וכ"ש).

← **דאם יש עליו עוררין יתקיים בחותמיו.** אבל אם אין עליו עוררין אין צריך קיום ונשאת על פי גט זה כל זמן דלא אתי בעל ומערער ולא חיישינן דילמא מזויף הוא, ומתוך זה היה נראה לדקדק דנפרעין מן האדם שלא בפניו אע"פ שלא נתקיים השטר דלא טענינן ליה מזויף הוא כל זמן דליתיה קמן דטעין, וכן מן היתומים או מן הלקוחות גובה בלא קיום, דדוקא לזה שיודע ומכיר אם הוא מזויף יכול לטעון אבל לקוחות ויתומים לא אע"ג דדילמא אי הוה אבוהון קיים הוה טעין מזויף הוא, וכי האי גוונא אשכחן בפ' המוכר את הבית גבי שטר כ"ס היוצא על היתומים למאן דאמר נשבע וגובה כולו והחזרתי לך לא מצי טעין משום דשטרך בידי מאי בעי, ונאנסו נמי לא טענינן להו אע"ג דאי הוה אבוהון קיים היה יכול לטעון משום דנאנסו לא שכיח ומילתא דלא שכיח לא טענינן להו ליתומים, ה"ה טענת זיוף לא שכיח, ועוד כיון דקיום שטרות מדרבנן כדאמר' בגמ' מספיקא לא טענינן לשום אדם מזויף. ומיהו דבר תימה הוא דא"כ לא שבקת חיי לכל בריה שכל אדם יכתוב שטר ויחתים עדים לטרוף מן היורשין ומן הלקוחות,

ומכאן אין ראייה דהפקעת ממון שאני אבל הכא משום עגונא אקילו בה רבנן, ועוד דליכא למיחש הכא לזיוף שהבעל אינו חשוד לקלקלה בידי שמים כדאיתא בירושלמי, והיא נמי לא תזייף לקלקל את עצמה, והכי נמי אמרינן לקמן עבר שהביא גיטו וכתוב בו את ונכסי קנויין לך עצמו קנה כשאמר בפני נכתב ובפני נחתם ונכסים לא קנה עד שיתקיים השטר בחותמיו ומשמע דלענין נכסים טענינן ליה מזויף כשכא ליפרע שלא בפניו, ויש לדחות דהתם מיירי כגון דאתי בעל ומערער לענין שחרור לא משגחינן ביה לענין נכסים משגחינן, ויש להביא ראייה מההיא דפ' גט פשוט דקאמר התם רב ושמואל דאמרי תרווייהו שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי אמר תנו נותנין לא אמר תנו אין נותנין ומוקי לה התם בדנקיט שטרא דלא מיקיים אמר תנו קיימיה לשטריה לא אמר תנו לא קיימיה לשטריה וטענינן ליתמי שהוא מזויף והא דקאמר מנה לפלוני בידי נתכוון שלא להשביע את בניו.

ע"ב. לפי שאין בקיאי לשמה. פירש"י וממילא שיילינן ליה אי הוי לשמה והוא אמר אין, ולא נהירא דלא לישתמיט בשום דוכתא שיהא צריך לישאל, ועוד דא"כ הוה ליה למימר איכא בינייהו אם צריך לישאל, ונראה רסתמא לשמה קא מסהיד דמאי נפקא מינה אם נכתב בפניו אם לא שבא להעיד ששמע שנכתב לשמה, והא דקאמר לקמן ורבא מ"ט לא אמר כרבה מי קתני בפני נכתב ובפני נחתם לשמה ואע"ג דסתמא לשמה משמע מ"מ כיון דעיקר תקנה אינה אלא משום לשמה הוה ליה למימר בהדיא. וא"ת מ"ש לשמה דאינן בקיאי יותר משאר הלכות גיטין כגון כתבו במחובר, היה במזרח וכתב במערב, נכתב ביום ונחתם כלילה, צריך שיאמר לסופר כתוב ולערים חתומו, ואומר ריב"א דלא דוקא נקט לשמה, והביא ראייה מן הירושלמי דמפרש ר' יהושע בן לוי טעמא דמתני' לפי שאין בקיאי בדקדוקי גיטין וכשאומר בפני נכתב ובפני נחתם מעיד על כל הלכות גיטין וה"ק בפני נכתב ובפני נחתם כמשפטו, ומה שהזכיר כאן לשמה יותר משאר הלכות גיטין משום דטעו בה טפי דזמנין דמשכח גט דשמו כשמו וגם הסופר רגיל לכתוב טופסי גיטין וכתב שם איש זה ושם אשתו, והא דקאמר לקמן בשמעתיך ורבא מאי טעמא לא קאמר כרבה מי קתני בפני נכתב ובפני נחתם לשמה לא דוקא לשמה אלא מכל הלכות גיטין פריך אלא משום דרבה הזכיר פסול זה נקטיה. והקשה ר"ת על פירושו מהא דאמרינן לקמן בשלשה דברים שוו גיטי נשים לשחרורי עבדים ופריך והא איכא לשמה בשלמא לרבה היינו מוליך ומביא אלא לרבא קשיא ובין לרבה ובין לרבא הא איכא מחובר אלמא לרבה מחובר לאו בכלל מוליך ומביא הוא ודוקא נקט לשמה, ומפרש ר"ת דבכל

שאר פנ
דרשא
בקיאי
שלמדו
סתם ספ
הילכך נ
מחובר
בכלל כ
דרשא ד
ונתינה ז
ושרפת
שהוא כ
הדם וש
יצא זה י
לפי
לקמן הו
נכתב וב
שלא נעו
בידי' ער
מתחילה
וי"ל דוד
לפסול ה
ספרי דר
מסתמא
ומערער
למיחש
ערעורי כ
ומערער
שיאמר ב
ואפי' לע
לה גט
בירושלמי
אבין אינו
על הגט
ומתוך ש
מחתימו נ
מאי
בינייהו, ז
מוליך אכ
בינייהו מו
דאתי
מצויין לו
להו שיהו
למה לי ז
שמכירין ז

נכסיו לעבדו חוזר בנכסים ואינו חוזר בעבד. הקשו בתוספות³⁸¹ והא מתנת ש"מ אינו קונה אלא לאחר גמר מיתה, ואין גט לאחר מיתה³⁸². וי"ל הכי נמי קאמר חזר בנכסים ואינו קונה אלא לאחר גמר מיתה, ואינו חוזר בעבד ונמצא שקונה מחיים, דליכא למימר³⁸³ אומדן דעתא שאדם יודע שאסור להוציא קול של בן חורין על העבדים וגמר ויהיב הוא, כך נראה לי.

7 אם יש עליו עוררים יתקיים בחותמו³⁸⁴. ראיתי בתוספות חכמי הצרפתים ז"ל³⁸⁵ שדקדקו מכאן דכיון שאנו משיאין את האשה על פי גיטה, ואין אנו מצריכים אותה לקיימו אלא א"כ יש עליו עוררים, שמע מינה שהמוציא שטר חוב על חבירו אעפ"י שהוא נפרע שלא בפניו, או שבא ליפרע מן היתומים או מן הלקוחות לא טענינן ליה מזויף הוא, ואינו צריך לקיים את שטרן. ומביאין עוד דאיה מהא דגרסי³⁸⁶ במציעא³⁸⁷ פ"ק אמר שמואל המוציא שטר הקנאה בשוק יחזיר לבעלים אי משום שכתב ללות ולא ליה הא שיעבד נפשיה ואי משום פרעון לפרעון לא חיישינן, מדקאמר הא שיעבד נפשיה שמע מינה בשאינו מקיימם עסקינן, שאם נתקיים היה לו למימר הא כתיב

בו הנפק³⁸⁸ כדאיתמר התם בסמוך³⁸⁹, ואע"פ כן אין חוששין לזיוף. וא"ת היא הנותנת משום הכי יחזיר משום דטענינן להו ליחמי וללקוחות מזויף הוא ואי נפרע בפניו איהו טעין ואי מודה מודה. הא לא מילתא היא, דגרסי³⁹⁰ נמי התם אמתני' דתנן³⁹¹ מצא שטרי חובות אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר אם אין בהם אחריות נכסים יחזיר, והוינן בה במאי עסקינן אילימא בשחייב מודה כי יש בהם אחריות נכסים אמאי לא יחזיר, ואי כשאין חייב מודה כי אין בהן ממשעבדי מבני חורז מגבי גבי וכו' וא"א דטענינן ליה מזויף מאי פריך מב"ח גבי תיפוי ליה דטענינן ליה שלא בפניו מזויף אלא ודאי דלא טענינן ליה³⁹². ואין חייב מודה היינו שאומר מזויף הוא ואין מחזירין על סמך זה שלא יגבה אלא בקיום השטר, אלו דבריהם ז"ל.

ואין בהם ראיה של כלום והדין אינו כן, שבדאי כל הנפרע שלא בפניו ומן היורשים ומן הלקוחות צריך הוא לקיים שטרן דאפוקי ממונא לא מפקינן בלא שטרא דמקיימם. אבל זה אינו דמה למשנתנו שאין אשה זו ממונו של בעל אלא ברשות עצמה היא לינשא³⁹³, ואנן לא

→

בעלמא הוא, וכן ולא תליא הא בהא, ולכאורה מה שכי רבנו לעיל ולא שייכא פלגי דרבנן דהכא בכלתו פטולי דעות מוכרח גם מן הסברא דזה חיי פלגי בריבוא והא הוה פלגי באמנות והכא אם קתה לחצאים בקיום הדבר. ועי' קובץ הערות יבמות סי' כא אות יא רג, ולפי הירושלמי מדרגה להודי וי"ל עין פלגי שייך בכל וגם לגבי פטולי קרבות לעשותן כבי עדיהו, היינו דוקא לשיט' הרי"ף וקיי"ל כ"י יוחנן, אבל לרבנו וי' אפרים דקיי"ל כ"ל אינו מוכרח, ולפי"ז לא יהא מחולק בין קרוב שהביא הגט לבין קרוב שמעיד מת בעלה. 381 ד"ה ואינו. 382 לקמן עב א. ועי' מהרש"א. 383 בדפוס: דאיכא למימר, ועפ"י הגירסא שלפנינו אפשר שפירושו, ראין לומר דאיכא רק אומדן דעת, אלא גמר בלבו ממש ויהיב ליה. אבל יותר מבואר לפי גירסת הדפוס, וכן בחי' הרי"ן שכתב מתוך שאדם יודע שאסור להוציא קול של בן חורין על העבדים גמר ויהיב. 383* בדפוס מופיע קטע זה בהשמשות שבסוף המסכת. 384 עי' תוס' לעיל ב א בהשמשות ועי' תוס' לעיל ב א ד"ה ואם יש, כתובות צב ב ד"ה זינא וראשונים לכ"מ יב ב. 385 טו ב. 386 ובריב"א הרי"ן כתבו דאי השטר מקיימם על כרחך ליה, ושטר זה ליד המלוה בא,

דלוה לא מקיים שטריה. 387 ז' א. 388 יב ב. 389 כ"ז בדפוס לפנינו, והקפנתו בסוגריים ע"פ המופיע בהשמשות בסוף המסכת שעל פיו העתקנו קטע זה. ועי' הנוסח שלפנינו שהוא מכת"י כותב רבינו דהיכא שאין ב"יד מתיריים על סמך שאח"כ בשעת הגביה יטענו מזויף. אך לפי הגירסא בדפוס בסוגריים זוהי ראיה לעצם הספק אי בכלל טענינן מזויף, וממהלך דברי רבינו מכותת הגירסא ע"פ ההשמשות. 390 בריב"ש סי' שפ"ה הכין וכוונת רבינו דהא דצריך קיום בשטר ממון הוא משום דבא לאפוקי מחזקת ממון ולכן הקשה שהרי גם בגט באה לאפוקי מחזקת אשת איש. אך כוונת רבינו נראה כמ"ש בחת"ס בחי' רף ב ע"א דבממון שאנו צריכים לעשות מעשה ליד לנכסיו בזה מצדיקין קיום, אבל בגט האשה באה להנשא ע"פ גט שבידה וא"כ אין אנו נדרשים לפעולה כל שהיא ולכן אין אנו אחראין למחות בידה ולטעון מזויף. והיינו לחלק בין ממון מדין איסורא הנוגע לנדרן בלבד. והביא לשון הרמב"ם בסוף פ"ז מגירושין "שאין האיטוים כדני ממונות". והרי"ן הביא כחי' רבינו הגירסא "ואנן לא מנעינן לה", והיינו שאין אנו מתעברין בדבר. ובריב"א משמע שהם כי תירוצים חזא ראינו

מנעינן³⁹⁰ לה כדאמרין³⁹¹ איהו לא מערער אנן ניקום ונערער. ועוד מתוך חומר שהחמרת עליה בסופה הקלת עליה בתחלתה ונאמנת כעין מה שהאמינוה לומר מת בעלי³⁹². וזה שאמר שמואל יחזיר ולא חיישינן לזיוף אפשר שהיא בשעדים מצויין לקיימו³⁹³.

אבל לפי דעתי יותר ראוי היא לדברינו דבכל שטר שנפל אמרינן כיון שנפל איתרע ליה וחוששין לכל מה שאפשר לחוש, וכדמקשי התם³⁹⁴ בכל אותו הפרק וליחוש דילמא כתב בגיסן ולא ליה, א"נ לא נתן עד תשרי. ואפילו בדברים שאין לחוש להם במקום אחר חוששין שם בשנפל. ועל כרחן של חכמים הללו ז"ל ראוי הוא לחוש לזיוף שנפל איתרע ליה, ואפילו כשתמצא לומר בעלמא אין חוששין. וכיון שכך היאך מחזירין ליחוש שמא יבא ליפרע מנכסי יתומים או מנכסי לקוחות והם אינן יודעין לטעון. אלא שמע מינה שטוענין ליתומים וללקוחות לפיכך יחזיר, דכל אימת דלא מקיימם לא גבי אלא מיני' ובמדה.

ומה שהקשו בגמ' ממתני' אי בשאין חייב מודה אמאי יחזיר משום דבחששת פרעון נמי עסקינן, והכי קאמר אי בשאין חייב מודה אלא שהוא אומר איני חייב לך כלום³⁹⁵ אמאי יחזיר, ואי הוה מוקים לה בטוען מזויף הוא ויחזיר

ממונו של בעל ועוד ראנן לא עברין בהכי מעשה היא שהולכת וגשאה ואנן לא נמנעים עליה. ומשמע שבת"י אי כוונתו שאין הבעל נחשב לבעל השטר בגט כ"י שנטען עבורו. ועיין ברכת שמואל ב"מ סי' יג אות א. 390* בדפוס: טענינן, ואינו מוכן. 391 לעיל ה ב. 392 מבואר בגמ' יבמות פ"ח א טעם זה מתוך שהחמרת וכו' לגבי האשה שאמרה מת בעלי. ובגמ' סימור לא ליחמיר ולא מקיל, משום עיגונא אקילו בה רבנן. ולפי"ז הוא הטעם המבואר בתוס' לעיל ב א ד"ה ואם. 393 והיינו שאומרים לו קיים שטרך, כן מבואר ברין ובריב"א בשם רבינו. 394 ב"מ יב ב. 395 ברבינו לא מבואר אי טוען בפירוש פרעו או שאנו מבארים דבריו שאמר איני חייב לך כלום. וברין הביא שטוען פרע או כתב ללות ולא ליה. ועיין ברב"ר רבינו ב"מ יג שכתב טענה זו של כתב ללות ולא ליה. 396 שם יג א ד"ה שמואל. 397 היינו לשמואל דאמר שהמוציא שטר הקנאה יחזיר, והא יש חשש שמא יקיימנו, ולרש"י הנ"ל לא מוציל קיום, וא"כ אמאי יחזיר. ולזה כתב דבינו

משום דלא גבי עד דמקיים ליה אי הכי רישא נמי אמאי לא יחזיר. ותו דכיון דאין חייב מודה אע"ג דמקיים ליה כיון דנפל חיישינן ביה לפסולא. וכ"כ שם רש"י ז"ל³⁹⁶ ושמואל לא חיישי³⁹⁷. ובשלהי בתרא³⁹⁸ גרסי³⁹⁹ שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי אמר תנו נותנין לא אמר תנו אין נותנין, ואוקימנא התם כגון דאיכא שטרא ביריה ולא מקיימם אמר תנו קיימיה לשטריה לא אמר תנו לא קיימיה לשטריה. מדקאמר אין נותנין סתם משמע שאעפ"י שלא טענו יתומים טענינן להו ואמרינן ליה קיים שטרך וחזו לדינא³⁹⁹. והכי מסתברא דאי לאו משום דטענינן להו, אע"ג דטעני נמי לאו כלום הוא דטענייהו טענת שמא היא, ומשום שמא לא מצריכין ליה כלום.

והא דאמרינן בשמעתין ערער בעל דין הוא⁴⁰⁰, דהוה ליה למימר ערער לקוחות אי הוציאה גט ואין עמו כתובה⁴⁰¹, אלא משום דמתני' להתירה לינשא היא משום הכי נחא להו לאוקמה בבעל⁴⁰², ובירושלמי⁴⁰³ גרסינן מי עורר, רב חסדא אמר בעל עורר, א"ר יוסא אף הלקוחות עוררין שלא תטרון מידם, ומסתברא דהיכא דאמר שליח בפני נכתב ובפני נחתם⁴⁰⁴ דהיימנוהו רבנן ואפי' בא"י משום תקנת עגונות גובה מן הלקוחות ואעפ"י שטענו מזויף הוא⁴⁰⁵,

דשמואל לא חיישי. 398 ב"ב קע"ב. 399 וכן הביאו ברין ריב"א, ותוס' הרא"ש לעיל ב א, ועיין ברשב"א שדחה ראיה זו. 400 כ"ה בתוס' בסוגיין ט א ד"ה אלא ערער, וברא"ש בסי' ח וברשב"א. 401 וכ"ה ברין, וכוונת רבינו דאם יש בידה גט וגם כתובה, נמצא שכל מה שיכולים לטעון הלקוחות הוא ביחס לכתובה, שהרי לגבי הגירושין דאי שאינם נאמנים לטעון וא"כ ע"כ צריך להעמיר שנבית הכתובה היא באמצעות הגט ועל כך טוענים הלקוחות מזויף ביחס לכתובה ולא ביחס לגירושין, דבאלו זה אינם נחשבים כלל בעלי דינים לטעון כן. 402 וברין על הרי"ף כתב דכיון שאנן טענינן ללקוחות שמא מזויף הוא איך אף להעמיד המשנה "אם יש עליו עוררין" בלקוחות, שהרי אפילו אם לא יטענו הם אנן טענינן להו. ועיין בקרבן נתנאל אות י' ובמהר"ש על דברי התוס'. 403 פירקין הלכה ג. 404 וכ"ה ברין ובריב"א. ואם לא אמר בפני נכתב וכפני נחתם עיין דא"ש סי' ח' וכתב רמב"ח גובין מדין מדרש כתובה. עיין שו"ע סי' קמא סעיף נד וב"ש סי' קס"ח. 405 דכיון

אלעזר, וחרגה אמר לא יאות אמר רבי אלעזר. מאן דאמר יאות אמר ר' אלעזר, נעשה עדות אחת באיש אחד, כעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה. מאן דאמר לא אמר רבי אלעזר, יאות נעשה בשתי כתי עדות כשרין לזה ופסולין לזה⁴⁵². דהתם בירושלמי דאמר ר' יבבא כהדא דאתפלגון ר' יוחנן וריש לקיש, לאו למימרא דמרו להודי, ור' יוחנן דפסיל בההיא ולא פלגינן דבורא סבירא ליה הכא דלא פלגינן דבורא, דהתם שאני נעשה כעדות אחת באיש אחד, ועדות שבטלה מקצתה בטלה כולה וכדאיתא התם בירושלמי, אבל הכא לאו משום דנתבטל הוא, אלא משום דלא נתקיים בחותמיו, ואי נמי בכותב (כל) נכסיו לעבדו ועמד הוא משום דפסול עדות הוא, אלא משום דיכול הוא לחזור במקצת מתנתו משום דעמד, ולא צריך למימר ביה מתנה שנתבטלה מקצתה נתבטלה כולה, והא דאמרנו התם דאיתא כההיא דאתפלגון ביה רבי יוחנן וריש לקיש מכל שכן קאמר, דמאן דאמר בההיא כשרים לזה ופסולין לזה, ולא אמרינן עדות שנתבטלה מקצתה בטלה כולה, כל שכן דס"ל הכא דמתנה שבטלה מקצתה לא בטלה כולה, אבל לרבי יוחנן דאמר התם דמאחר דפסולין לזה ופסולין לזה, איפשר ליה דסבר הכא דעצמו קנה אף על פי שנכסים לא קנה, דפלגינן דבורא דלאו הא בהא תליא, ואיפשר דאיתא להא ואיתא להא. א"נ איכא למימר דמאן דאמר לא יאות אמר רבי אלעזר, סבירא ליה דטעמא דרבי יוחנן לאו משום עדות שבטלה מקצתה היא, משום דכיון דעל שני

452 עיין בבעל המאור הו"ד בח"י מ"כ, שתי דשאני פסול קורבא שפושט בכל השטר כשם שהיא פושט בכל העדים, אבל במילתא אחריתא פלגינן דיבורא אפי' בתו שטרא ומדברי הירוש' כאן משמע דאין לחלק כן, וכה"ק במלחמת במכות ג, א בדפי הרי"ף, ועיי"ש שכתב שאלו ראה הירוש' פגיטין לא היה טעם זה קל בעיניו. וראה מ"ש הגר"ח בספר הזכרון, קרית ארבע עמ' קלב. 453 מכאן עד תיבת "שבטלה" נשמט בנד' מחמת הדומות. 454 בח"י מ"כ, נוסף כאן: דכיון דעדות בכתב היא נעשה השטר כולו דבר אחד, שכתובתו מצרפת להכל. 455 בסוגיין סו"ד"ה זא, אבל במכות ז, א ד"ה אלעזר, דחה תנ"י זה, ופסק כדברי ר"ל, וכתשובת רב האי גאון דבשטר

דייקא ומינסבא⁴⁶¹, אבל בח"ל דאין עדים מצויין לקיימו חיישי ואין משיאין אותה עד שיתקיי בחותמיו. **7** ואם יש עליה עררין יתקיים בחותמיה ואוקימנא ליה בגמרא בערער דבעל, וא"נ בערער דלקוחות כדגרסי בירושלמי⁴⁶², מי עורר רב חסדא אמר הבעל עורר, אמר רבי יוסה אף הלקוחות עוררין שלא תטרופי מהם. והאי דלא נסיב לה בגמרינן בערער דלקוחות, משום דמתניתין בערער הבא לפסול הגט לגמרי ולפוסלה אעלמא קא מיירי, ולא בחשש המעכב בסריפת כהובתה קא מיירי⁴⁶³. ומיהו ודאי אי איתא למיטרף לקוחות, וערערו עליה לקוחות לומר דילמא גט מווייף הוא יתקיים בחותמיו. **8** ור"י זצ"ל⁴⁶⁴ דקדק מתוך משנתנו דכיון דמשיאין אותה בגט זה עד שלא יתקיים בחותמיו ולא חיישינן למוזיף⁴⁶⁵, ש"מ דהבא ליפרע מנכסים (מנכסי חברו) שלא בפניו, א"נ מן היתומים או מן הלקוחות בשטר שבידו גובה וא"צ לקיימו, דהא למוזיף לא חיישינן. ודוקא בלוה עצמו דמצי טעין בבריא מווייף הוא דמקבלין טענתו, אבל בלקוחות וביתומים דשמא ניגהו לא חיישינן ליה כלל, דברי הא (דבבריא) לא טענינן להו, דכל דלא שכיח לא הו"ל ליה ליתמי וללקוחות, וכדאשכחן בפרק המוכר את הבית⁴⁶⁶ גבי שטר כ"ס היוצא על היתומים דלא טענינן להו ליתמי [גאנסו, אע"ג דאבותן מצי טעין, וטעמא דמילתא כדאמרן

וכדבריו כתב הריטב"א סו"ד"ה וכתב, וכן משמע מ"ש הר"ן בפ"י לרי"ף דהאשה ברשות עצמה היא ואנן לא מנעינן לה להנשא. אבל דעת רבינו דביד מתייבן אותה לכתחלה להנשא, וכן משמע מהרמב"ם פ"ז מהל' גירושין ה"א וכ"פ בשו"ע אהע"ז סי' קמא סנ"ג. 461 כדאמרין ביבמות כה, א. 462 בפרקין ה"ג. 463 ומשמע מדברי רבינו דאין ערעור הלקוחות יכול להפקיע ממנה היתר הנשואין, וכ"כ הריטב"א והר"ן, עיין בתפארת יעקב לעיל ב, א ד"ה אמנם, דדוקא בערעור תבא ספק שאמרים הלקוחות שמא הגט מווייף, אינם יכולים אסור אותה להנשא, אבל בטעוים בודאי דהגט מווייף, מועיל ערעורם לגבי נשואין. ועיין ביד דוד (י"ם תשל"ו) ד"ק במערערים ב' לקוחות, אבל אחד ודאי אינו נאמן דבעינן ערעור. 464 הו"ד בח"י מ"כ. 465 ורי"ף בריב"ז ובריטב"א דרי"ה תיכח ובריטב"א (החדשים) לב"מ יב, ב. וכ"כ הרמב"ן בסוגיין משם התוס', וכ"כ תוס' בכתובות צב, ב

דכל דלא שכיח לא טענינן להו ליתמי⁴⁶⁷ וללקוחות, וה"ה לטענת מווייף. ועוד דכיון דקיום שטרות דרבנן, דאי מדאורייתא בלא קיום סגי, דאחזקין אינשי בשיקרי לא מחזקינן⁴⁶⁸, וכדאמרן בריש מכילתין⁴⁶⁹, מספק לא טעני טענת מווייף. ועוד הביא ר"י ראייה מההיא דאיפליגו רבנן דר"מ בבבא מציעא⁴⁷⁰ גבי מצא שטר חוב כומן שאין בה אחריות נכסים דר"מ סבר יחזיר שאין ב"ד נפרעין מהם, ורבנן סברי לא יחזיר שבית דין נפרעין מהן. ואוקימנא לה התם⁴⁷¹ בשאין חייב מודה, ור"מ לטעמיה דאמר שמואל, אומר היה ר"מ שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה. לא מנכסים משועבדין ולא מנכסים בני חורין, ומחזיר למלוה לצור על פי צלוחיתו. ופריך ונהדר ליה ללוה לצור על פי צלוחיתו, לזה הא קאמר לא היו דברים מעולם. והשתא לרבנן אמאי לא יחזיר⁴⁷², אם מקיים ליה לשטריה אם כן הדין עמו, דהא לזה לא היו דברים מעולם קאמר. ואי לא מצי מקיים ליה הא לא גבי ביה כלל. אלא ודאי דאיכא משום יורשין ומשום לקוחות דגבי מינייהו אף על פי שלא נתקיים בחותמיו, ואתי למיטרף שלא כדון. ור"ת ז"ל דחה ראייה זו, משום דמעיסקא כי מוקי שמואל למתניתין בשאין חייב מודה, ופרכינן אי הכי כי אין בה אחריות אמאי יחזיר, נהי דלא גבי ממשעבדי מבני חרי מיגבא גבי, הויכ דמי דמצי גבי, אי מיניה דידיה אי דלא מקיים ליה הא לא

ד"ה דינא משם רבי. ועיין בח"י רבינו לב"מ שם ד"ה שמואל. 465 בח"י רבינו לב"מ נוסף כאן: וגובה כתובתה מן הלקוחות, דתנאי כתובה הוא לכשתנשאי לאחר תסלי מה שכתוב ליה, ותנן אם יש ערעור צריך לקיימו, כלומר אם בא הבעל וערער, אלמא א"צ לקיימו אלא כשכא הבעל וערער בברי. 466 בבבא בתרא ע, ב. 467 שורה זו נוספה בנד', ונשמטה מהכ"י מחמת הדומות. 468 לעיין בערכין כב, ב. 469 ג, א. 470 יב, ב. 471 יג, א. 472 עיין בח"י מ"כ, וכתוב' בכתובות הג"ל, שר"י הויכ מדברי ר"מ ומתא דאמרין דאם יש אחריות נכסים לא יחזיר, ומאכח דאין טוענים ליתומים, דאם טוענים למה לא יחזיר, הא ליכא למיחש למידי, דאי מקיים כדון יגבה, ואם לא יקיים לא יגבה, דנטען שמא מווייף הוא. ועיין בריב"ז ובריטב"א דרי"ה תיכח מדברי שמואל שם טו, ב. ועיין בח"י רעקיא לעיל ב, א ד"ה ועיין.

גירושין ונדה. והנהגה והע"פ כן הקשו בגמרא (ס"ד) אשה מבי מיני גיטא לידה חונקת לה לומר כיון שהיא עלמה היא מתגרשת וכבר התבאר בקבלה מה לומר לדבר ההר האמת הע"פ שהיו מקיימים היה מוחקה בו בגרושה ועוד אי הישא דהיא לריבה לקיים הגט וכוונתו לומר חסיה היא נאמנה עמו בשני נכמנ ונהגה. ועוד שהיה אמרו האשה שחוללה לבעלה גירשהו ונאמנה חזר ראה ברורה אין האיסורין כדין ממונה כח"ש רבינו. וירושלמי אמרו על מסנה זו הגע עמך שטעם מה שיש ברובי ובה"ט יורה מהמקורין במשנה לה חל התגרסי אלא במקום פלוני, וכבר נהנה שפוטנו בגט שלישי מקיים בחומתו. ועוד שלא ספיק האשה כשהיא מוילתה גיטה ונאמנה מן השניה הכחילו בלתי ישרא שליט ל"ד דבר ומתוקן אהו בחזקה כשרה עד שיבא בגט ויערער והע"פ שהמביאו הוא אשה או הובו וטולתה אף כן אש ערער הבעל יתקיים גירושין כמו שיבאר רבינו ע"כ וכל מ"ט בלן גיטין ברורים ולא הארעהו בזה אלא מפני שהר"פ ע"פ שהיו פ"ג ובהב אומר אי שיתקיים בחומתו והע"פ שלא קרא ערער עליו עכ"ל. ובר כותבי דעת רבינו ועוד אכתוב בס :

פ"ח א הגורש על הנאי וכו'. ככר כנתיב פ"ו מה חיות נאמנה במשפטי התנאי כולו יכיה ובלתי דעת המגרשים ז"ל. ומ"ט רבינו שגם נאמנה שהגורש וכו' הוא באומר הרי את מגורשת לי) אם יכיה כן וכן או. אם לא יכיה ואין הגט חל עד שיתקיים התנאי וכבר כתבתי שם שזה שטעם ומה שיהא רבינו כאן מה עוד יבאר כפ"ח : לפיכך יש לבעל וכו'. דע שיש בגמרא מחלוקת בפי' מי שאלהו (דף ע"ו) באומר

פ"ח א הגורש על הנאי אם נתקיים התנאי אלו וכוונתו לה בגמ' מהלוקה בפי' מי שאלהו באומר כ"ו גיטך אם לא בלתי וכו' וכונתו מתגרשת שאין להוסיף עליו וכו' וישיב בגיטין כלל וכן הוא דעת רבינו שכתב כלן וכו' מה כבעל וכו'. והאי אומר שגריך להקיים בזה שמתגרש שפסק בדין ממונה כ"ו יוסי כ"ו לתת בגיטין לדבריו לחומתו ולפסק שחוללה ולא מקימה. והאשר לגבי מהנה שייך לומר זמנו של ספר שפיה עליו דלי לא הוה בעי לאקוויי עד לאחר מיהה למה כתב זמן בשטר אבל בגט ליכא למימר הכי דע"כ היה צריך לכתוב בו הזמן דגם בלן בו זמן פטול הליך אין זמן בוכהה שמתקין לגרש מהיום והאשר לחלוטו ר' יוסי מודה בכדי והא דלמריק דרבי יהודה גיטא התיבה משום דע"כ כ"ו יוסי כ"ו גיטא התיבה משום דהכר ר' יוסי במתה, וע"כ זה יתפרש מהי דלמריק מן יומא דגן ועלמא לאפוקי מד"ר יוסי כ"ו. ועל מ"ט ה"ה ועדיין יש לומר דעת רבינו שפ"ו מהלכות חיות וכן הדין בגיטין ובממונה ויש לעיין בזה וכו'. י"ל שקושיא זו שהקשה ר"ה ליהא דהסס לא מיירי רבינו בשטר כלל דהא לא קאמר רבינו וכן הדין בגיטין ובשטרות אלא בגיטין ובממונה : ומ"ש

שהוא מזוייף או במל. שאם נחוש לדברים אלו וכוונתו בהן כך היה לנו לחוש לגט שיתן הבעל בפנינו שמה ביטלו ואח"כ נתנו. או שמא עדים פסולין חתמו בו והרי הוא כמזוייף מתוכו. או שמא שלא לשמה נכתב. וכשם שאין חוששין לזה וכוונתו בו אלא נעמידנו על חוקתו עד שיודע שהוא במל כך לא נחוש לא לשליח ולא לאשה עצמה שהגט יוצא מתחת ידה שאין דיני האיסורין כדיני הממונות :

פרק שמיני

א הגורש על הנאי אם נתקיים התנאי הרי זו מגורשת ואם לא נתקיים התנאי אינה מגורשת. וכבר בארנו בפ"ו מהלכות אישות משפטי התנאי כולם. ושם נתבאר שהמגרש על תנאי כשיתקיים התנאי תהיה מגורשת בשעה שיתקיים. לא בשעת גתירת הגט לידה. לפיכך יש לבעל לבטל הגט או להוסיף על תנאו או להתנות על תנאי אחר כל זמן שלא נתקיים התנאי הראשון אע"פ שהניע גט לידה. ואם מת הבעל או אבד הגט או נשרף קודם שיתקיים

א טור שם סי' קצ"ג סמ"ג עיין מהל' :

התנאי

ה"ו גיטך אם לא בלתי מכלן ועד ר"ב הדס (ולא ב"ה) ומה חזק יב"ח שאלמו כמשה שאלהו מגורשת כלל שכן שלא הזכיר מהיום ולא מעכשיו ולא ע"מ אינה מגורשת עד לאחר י"ב חדש שנתקיים התנאי וכבר מה הבעל ואין גם לאחר מיתה ואם יש שם יבם מחיבתו ואמרו בגמרא דר' יהודה גיטא התיבה ליבשא (הכילו במקום יבם בלא חליצה) דכבר דר' יוסי דלמרי דפקק יש וטולין (בבבא דף ק"ו) גבי הכותב נכסיו לבניו (לאחר מותו) לרין שיכתוב מהיום ולאחר מיתה ר' יוסי אומר ח"ו ופעמא משום דומנו של גיטך מוכיח עליו ולא אומר מהיום (בבבא דף ק"ו) ובגמרא ב"ה יש וטולין אחר דב הלכה כר' יוסי ופ' המגרש (גיטין פ"ה) אמרו דהתקין *ר"ב בגיטין וכו' מיוחס דן לאפוקי מד"ר יוסי דלמרי זמנו של ספר מוכיח עליו. ובהלכות כתוב שם פרק יש נוהלי קשיא דרב אדרב דהא קא פסק סילכתא כרבי יוסי וההס (במגרש) התקין מן יומא דגן ועלמא לאפוקי מד"ר יוסי וחזיק למקנה רבואתא דשט לא דמי מהנה לגט דהבא ממונה וההס איבורא ופעמא דמתגרש הוא ולא הזכירו כלל מה שאלמו בגמרא דלדברי ר' יוסי הולגה ולא מקימה וכוונתו והלכה כרבנן וכו' המהנה שאלמו כ"ו גיטך אם מתי ה"ו גיטך לאחר מיתה לא אמר כלום ולא הזכירו כלל מה שאלמו בגמרא דלדברי ר' יוסי הולגה ולא מקימה וכוונתו ומנהגו מתגרשת שאין להוסיף עליו וכו' וישיב בגיטין כלל וכן הוא דעת רבינו שכתב כלן וכו' מה כבעל וכו'. והאי אומר שגריך להקיים בזה שמתגרש שפסק בדין ממונה כ"ו יוסי כ"ו לתת בגיטין לדבריו לחומתו ולפסק שחוללה ולא מקימה. והאשר לגבי מהנה שייך לומר זמנו של ספר שפיה עליו דלי לא הוה בעי לאקוויי עד לאחר מיהה למה כתב זמן בשטר אבל בגט ליכא למימר הכי דע"כ היה צריך לכתוב בו הזמן דגם בלן בו זמן פטול הליך אין זמן בוכהה שמתקין לגרש מהיום והאשר לחלוטו ר' יוסי מודה בכדי והא דלמריק דרבי יהודה גיטא התיבה משום דע"כ כ"ו יוסי כ"ו גיטא התיבה משום דהכר ר' יוסי במתה, וע"כ זה יתפרש מהי דלמריק מן יומא דגן ועלמא לאפוקי מד"ר יוסי כ"ו. ועל מ"ט ה"ה ועדיין יש לומר דעת רבינו שפ"ו מהלכות חיות וכן הדין בגיטין ובממונה ויש לעיין בזה וכו'. י"ל שקושיא זו שהקשה ר"ה ליהא דהסס לא מיירי רבינו בשטר כלל דהא לא קאמר רבינו וכן הדין בגיטין ובשטרות אלא בגיטין ובממונה :

*כפ"ח דטור שם סי' קצ"ג סמ"ג עיין מהל' :

לחם משנה

יוסי ממונה ואיסורא שיש. כתב ר"ה ולא הזכיר כלל מה שאלמו בגמרא וכו'. קשה האם כוונתו להכריח דעת ההלכות דכבר דלא כר' יוסי היה לו לומר מהיום מהמתין דאם מתי דלא אמר כלום ולדברי ר' יוסי הוי גט דכיון דזמנו של ספר מוכיח וכו'. כמחיים האם מתי דהוי גט. י"ל דכתיב דהיה מוכיח דלא כר' יוסי וכו'. וישיב בגיטין כלל וכן הוא דעת רבינו שכתב כלן וכו' מה כבעל וכו'. והאי אומר שגריך להקיים בזה שמתגרש שפסק בדין ממונה כ"ו יוסי כ"ו לתת בגיטין לדבריו לחומתו ולפסק שחוללה ולא מקימה. והאשר לגבי מהנה שייך לומר זמנו של ספר שפיה עליו דלי לא הוה בעי לאקוויי עד לאחר מיהה למה כתב זמן בשטר אבל בגט ליכא למימר הכי דע"כ היה צריך לכתוב בו הזמן דגם בלן בו זמן פטול הליך אין זמן בוכהה שמתקין לגרש מהיום והאשר לחלוטו ר' יוסי מודה בכדי והא דלמריק דרבי יהודה גיטא התיבה משום דע"כ כ"ו יוסי כ"ו גיטא התיבה משום דהכר ר' יוסי במתה, וע"כ זה יתפרש מהי דלמריק מן יומא דגן ועלמא לאפוקי מד"ר יוסי כ"ו. ועל מ"ט ה"ה ועדיין יש לומר דעת רבינו שפ"ו מהלכות חיות וכן הדין בגיטין ובממונה ויש לעיין בזה וכו'. י"ל שקושיא זו שהקשה ר"ה ליהא דהסס לא מיירי רבינו בשטר כלל דהא לא קאמר רבינו וכן הדין בגיטין ובשטרות אלא בגיטין ובממונה :

ה"ו אמרי במחזן דלון אדם מעיו פניו בשני בעל חובו ואם כן שיש הם איסור וממון : שאם נחוש לדברים אלו כו'. קשה מה ראה מיימי מבעל לחשה וטולת דשאי בעל דלמריק בפקק המביא קמח בעל שרביא גיטו אין ל"ל בפ"ג ובפ"ד וכתבו רבינו לעיל בפרק שני הבעל שהביא בידו גט התוס וכו'. ופירשו בגמרא טעמא דהשעה מיקקת נקט ליה בדין ויערער קא מערער עליה וכו' מה ראה מיימי משם הא איכא טעמא להלק דלמריק בגמרא. וי"ל דהיא דבעל דלא מערער מ"ט אפ"ל דהיה שפיק אק מי שתיקין וחקי כוה לן ודאי טעמא דלא חיישוק הוא משום דהעמד הגט על חוקתו וליכא למיחש אלא לערער דבעל משום גטו וכיון דבעל נקיס ליה בידיה לא יערער ויוליף לעו. והשם מיימי שפיר רבינו דכיון דבעל אק לא חיישוק ודאי דלון ראויה לומר מן הדין אלא משום גטו. וזו היא ראייתו של רבינו ז"ל דלא הוי השא גמורה ולכך אין לחוש כן. והר"פ ע"כ בהשגחה הדין קיום חסילו בלא ערערו ובערער הבעל דברי ר' אבהו לרין קיום וכו' מיוחס חסילו חסיה נאמנה אשה עלמה כשיערער הבעל והיא חלמה שהיא גט כשר דהא אשה שאלמה לבעלה גירשהו ונאמנה ואחלי לרין קיום. וי"ל דשאי האס דחוקה אין אשה מעיבה פניה בשני בעלה אלא הכל מעיבה דליכא גט דמסייע לה* :

פ"ח א לפיכך יש לבעל לבעל הגט וכו'. על מה שהירין בהלכות דשאי ממונה מחיבורא קשה דהא ר' יוסי לא קאמר זמנו של ספר מוכיח עליו אלא גבי ממונה וח"כ מנה ליה לגמרא גבי גט ואמר דכבר ר' יוסי זמנו של ספר מוכיח הא כיון דכתיב גמרא ככר דממונה ואיסורא שיש וכן להוד הוא דכבר דיש להלק בין זה לזה דמפקק גבי ממונה כר' יוסי וגבי איסורא לא ועדיין קשה מנה ליה לרבי לומר דר' יוסי מוח ליה גבי איסורא וזמנו של ספר מוכיח למה ע"כ לא קאמר ר' יוסי אלא גבי ממונה אלא גבי איסורא לא וח"כ הכי קאמר בגמרא (דף פ"ה) דלחקין רב לאפוקי מד"ר יוסי דלמרי זמנו של ספר וכו'. וי"ל דהין הכי נמי דההא הכי ככר דר' יוסי לא אמר כן אלא גבי ממונה אבל גבי איסורא לא אלא כי הכי דלא נטעה דלמרי דר' יוסי בכל חקין רב הכי ואע"פ דקאמר לאפוקי מד"ר יוסי אפטר דגמרא קאמר הכי לדין דלית לן דלר' (לקחן שייך מש"כ סוף פ"ח)

משנה למלך

הדס ומה חזק יב"ח הדס אינו גט ומנו פלו וביטולו חסיה ליהא וכו'. רבינו יוסי כו' הכי שריב ר' יוסי עלמו נאמרו דאף בלא לא בלתי פכאן ועד יב"ח הדס וכו' (א"כ עיין פ"ח ח"א סימן ז"ד דף ע"ח ע"ג) :

פ"ח א לפיכך יש לבעל לבעל וכו'. עיין דברי ר"ה שהלריך כה עד מ"ט ק' ל"ל לדעת רבינו. והנה טעמו ז"ל אין לה מקום בפי' מי שאלמו גבי מהי דקאמר תלמודא וכו' ומתקנה ליה לרבי הווא אי האמה ר' יוסי בעל סה אז לא והתן אם לא בלתי מכלן ועד יב"ח

מגיד עזו

פ"ח הגורש על הנאי עד הגט לידה. פרק המגרש (דף ס"ד) : לפיכך יש לבעל עד אז בעל מנה. פרק האומר (דף ס')

לה סא איכנו שליט סגנו. אצל לטינת סגנום דליו לריך ליטולו ולחזור
 וליחזרו לא יבולתי לטבין ונע לא יאומן עתה, יהיה חייך טיטו כד הוא
 כיון סנפסקא שליטתו שוב אין מועיל אמירו, ואיך שליט קבלה ברנה
 קבלה הגב לידו כהגדשה סאטס ואלו סיחה עמו צמדינתו סיחס צולתה
 לסתקסצא לבל. גבר ומכיון סבטל שליטתו שוב לא מועיל אמירו ולפי
 גרע שליט קבלה צמירל משליט סולכס צאי דצא. אע"ג דלא לריך אי
 עבדה אהיתא אצל שליט קבלה כתי דלא לריך מעטס סבי הר"ן סכ"ל
 דהרי סול כהטס עכמא עמדינה גיטס, או סנפסקא צמירל עוד צס אפי'
 אער לא עסני מעטס סנפסקא מעטס סריצ'ס סכצב צטלס לי' שליטתו:
בפני ככה צמירל כהסס למקקא דרצא לא אער צמירל אלא מעטס איחלוסי
 וכו' צי דעטריה כ' סעור סלריך לסמוע קו קולמקא לסמוע מעטס
 דאי לא עקסדי לסמוע יכנישו סהוא מעטס קיוס ואסי לחלוסי ע"ש.
 ועמ"ש מצולר רוצין צזס צפסק סלכס סצקוף סקוב, וסי' דלא נקיט
 ח"ק מוליד ולרצס דוקא מציא אצל מוליד לא דצא"י צקיא, וסי' לא בזר
 מוליד אטו מציא, ולרצס כלע"ד דנקיט מציא לרצותא אפי' מציא ל"ל דלא
 סכימי צני סו"ל צאי עכ"ס מוליד דצני אי' צמירל צדלי לא סכימי
 דאקור ללחא עאי' לחו"ל. ולפי' ס"א דהדר מפורס רצבן צמירל מוליד
 מעטס דלא יענע לומר עמנא מעטס לסמוע דוקא מציא ולא מוליד קמ"ל
 דהרי לרצא מקיט עמנא דלסמוע כמ"ס צס צי לעיל וק"ל:

מן סקסס וחגר, כ' סריהוטע ד' יהודא דלער קסס כמזכר לא לסיפוגי
 חת"ק אפי' דל"כ ס"ל לקדר דציוי אלל ח"ק ור"ג אלא הרי קסס סול
 קסס דל"י סול צמירל וגם ח"ק מודה ורקס דר"ג צאי אלא סהוא חת"ק
 מיטוב אי' וצסא פליגי ח"ק ור"ג ורציו עאל חמוסיס סול צמירל אער
 ח"ק ור"ג צמוכיין פליגי ואיפו אער קסס סול סול מ"אי ורקס דר"י סול
 סמוכיין ומודה ח"ק ור"ג. וסללע"ד צזס דסכס סול דחנן סמציא גנן מוסי'
 ולא נקיט קסס מעדינע למדינע אהיתא צמירל ומכ"ס מוירל לאי' ופי'
 מעטס פלוגתא דקמוכיין כמ"ס חוק' ל"ע סול לכאורה פלוגתא זו סייך
 לרצא צכל מדינע ומדינע לח"ק סקמוכי' יקידויס כחותה מדינע ור"ג
 לריכס צפני ככה צמירל וסל' זס צאי ורקס וסגר כ"ל כ"ע
 לא פליגי דצכל מדינות סצטולס סקמוכי' לא סכימי צמדינע צמירל אפי'
 סקמוכיין לסו ולא פליגי אלא צמוכיין לאי' מעטס עליות רגליס דלסי'
 אי צני סו"ל איסס מעדינע לעלות לרגל כמ"ס חוק' ריש מ"ס פקסיס מ"ג
 מעוס רצס איכס וס"ל לח"ק דע"י סכימי סמוכי' ולר"ג כיון דלא מעדינע
 לעלות אלא מלכותס אין לסמוע על זס סיהי סכימי ופי' דנקיט סמציא
 מע"ס ולא ססס מעדינע למדינע מעטס פלוגתא דקמוכי' דלא סייך אלא
 צמוכי' לאי' וסל' י"ל ר' יהודא דלער קסס כמזכר צמירל צזס סיהי
 עלמו דמייירי ר"ג מיירי כתי סול ופי' לא פליגי חת"ק כלל אלא ר"ג סיהי
 קודס סמורצן סהרי מ"ס סניס קודס סמורצן צית סכי וכן ח"ק דילי' ופי'
 סיו עולי רגליס וס"ל לח"ק צני קסס סכימי מעטס מלות עליות רגל. אצל
 ר' יהודא ס' צ' דכות אער סמורצן כתי צאי גופא סכימי סייכות ע"י צ' צ'
 דקציני' אצל סקמוכיין לא סכימי מעטס צתי דיכין סל אי' כיון ססס צני
 סו"ל ע"כ כ"ע מודו דרקס כמזכר, וצזס י"ל ג"כ קוסי' חוק' ד' ס' אף
 סמציא וכו' ולחלק צין זמן לומר דלחמך סמורצן נעטו עוסיס:

טמרינה למדינע לא כחפסר בצול מדינע ול"ע מעטס צ' מ"ס דנק' סציעית
 ורצזס סיהי לסון ס"ס וכו' ממקום למקום ועיין לסס מעטס,
 וצס' צני סמורצן כ' רצזס' לטעמי' סכל עור גדולה כקרחא מדינע וסיינו
 מעקוס למקום ור"ג:

מכפר לודיס ללוד עיין לקמן ד' ע"א, ועיין סמורצן מ"ס כאל וסס,
 ולפע"ד סאי רצותא דסכימי ססס אכסי לוד ויודיסיס סחינת אכסי
 סכפר איכנו אלא למ"ד מורין לקיימו אצל לסיח אכסי כפר צקיאין ע"י'
 לסמוע סול ללא סועיל וסע"ג דכ' פני יהושע דלוד סיהי קציני ע"כ יצינא סל
 ר"א כדאמרינן אחר ר"א ללוד ור"א דין גרמא סיהי אכסי סכפר סכימי
 צשינאו וגמירי ויספ כ' צזס דסור רצותא סל ר"א דלסי"ס לריכין לומר
 אצל מ"ג סול לא סיהי פליגי רצבן דכיון סאין ישינא לוד קצוב כמו ישינא
 צצול ואי' דלקמן ס' ע"א ולאחר עפיינא ר"א יתצטל סיינע ור"א יחזור
 דער לקלקולו ומודו רצבן צזס וסע"כ פלוגתא מעטס מוצלעות, ומסו"ס
 סורלך ס"ס לומר לרצס פליגי צמוצלע' ומקיט כן גס לרצא כי עמנא דסיח
 לודיס צולד לא סיהי קני' לרצס, וס"א ס' דסס"ד סס דפליגי ח"ק ור"ג
 צפלוגתא דרצס ורצא ור"ג כרצא ור"א עוכס על ר"ג דמעוס קיוס ולא סיהי
 לריך לס"ס לטעמא דפליגי צמוצלעות דפטיע דטעמא דר"ג מעטס דסיחמי
 וכו' ור"א ס"ל סל סל חמלוק:

והמוריד סולכס וסוצא צכל מקוס סול סמויך מעלמו למחוק, וסמציא
 ומרזח לעלמו, וסכא דמחני' צאי קאי קרי לסיח אי' מוליד
 וסליח מ"ס מציא וצעלמא צכל סעוסה שליט נקרא שליט סולכס סמויליכו
 ומנו לאסחו וסליח סולכס ססאטס ומנחו נקרא שליט סוצא סמציא לס
 גיטס מעקוס רחוק מצעלה לעלמא, עיין לסכות אלו לקמן ס"ג ע"א. ולולי
 דמקספינא ס"א דמסנחיכו כתי סמציא סיינו ססאטס סצאי עסחה שליח
 סוצאס מלכסי אי' לסציא לס גיטס מנ"ס וסמויך סיינו ססצבל צאי עסס
 שליח מלכסי אי' סולויך גנן לאסחו סצמ"ס וקמ"ל אעפ"י עסני סליחסי
 מנ"ס צמו וצקיאס וגמירי עוצא וקצוב לודאי סלל יארע ומכסול על יסס

אפי' לריך שיאמרו צמ"כ וצמ"כ מעוס קיוס. ולק"ד דרצס לית לי' דרצא
 מ"ע מעוס לעו סצבל איכא ומוליד גמירי אטו מציא. ואענ"ס רע"י ס'
 לעיל סצבל עשאו שליט לסולכס לרצו לומר סלל סמור דוקא סליח עסאס
 שליט לסוצאס סייסיין לערצב אצל כסונו מנריס לסלמ לסליח סול לא אפי'
 ומערער עיין סצרא כזו לקמן ס"ג ע"א קמ"ל דוקא צליח לקבלה דגמירי
 סגמיריין ססס לא לריך למירר אצל צליח לסולכס אפי' עשאו שליט ל"ל
 עכ"ס שליח סוצאס:

אף וסגמוכי' לסגמוכי' מעקייין עיר א' סיהס צאי, ל"ע צמוקסמא מעטע
 צמירל איירי ועוד אי מעקפידין טעי מעירוס דיסרה וגליל מ"ע דח"ק
 דפליג וצמאי פליגי, גס י"ד יסור לסון לפיכך סולרכו לומר וסגמוכי'
 לסגמוכי', לכן כלע"ד דצחותס עיר ססקפידו ליח דין וליח דין סל"ל,
 אלא רצז' ס"ל כיון דלסכס עיר א' ססקפידו סגמוכי' דע"י סולרך לומר
 צכל צ' סגמוכי' סצכל עולס וסלס פליג ח"ק. אצל צעממי' עלמא לכ"ע
 ל"ל, ופי' סמוקסמא ופי' קדוק סלסון לפיכך סולרכו לומר וסגמוכי'
 לסגמוכי' ע"י אפי' צמירי סגמוכי' סלל סקסידו, ועי"י ס' ס"ס סיונן צ'
 ולסל"ל מיוסצ קוסימו ע"ס ולרצס כתי אפי' דמירל צללס"כ צמיר א' ל"ל
 מ"ע נפסא מיני' צאי' וסגמוכי' לסגמוכי' סאין מעקפידין גור רצז' אטו סרי:

המביא גנן צאי' וכו' ומקייין אי עבדה איסכחי דאי אפי' עכל ומערער
 לא מעגינן צי', סיעה ר' אציגדר כסן וסיס סיעה רצז' וצזס
 מוקסיס דאי אפי' צנ"ד ועוטן מווייף סוס קיוס סערות דלוריחא וכן פסק
 צשר"ע וס"ך ח"מ ס' מ"ז וכן צ"ס ס' ק"צ סקסו סעמנעתיין. סיהי מלי
 דעסינן שליח צמ"כ צמירל וכו' אפי' עכל ומערער לא מעגינן צי' סיינו
 כיון דלמורף לזס חוקס מעיקרל מידק דייק סיענוסו רצבן צני חרי כמו
 עבד גיטס דע"י לייוך חקתו מידק דייק סיענוסו כחתי ס"ג סכא וסתי אי
 אטו חרי וסכחי ליס סול לא מתי, אצל נגד סכחש צעל דין
 כיון דצבר עסינן כצי חרי טרס ערעורו סל' צעל דין אף על פי
 סכחמנאו סול רק מדרצבן מכל מקום סול לא מתינן סכחש צעל דין
 וכו' ס"ך ציר"ד ס' ק"ז סוף ס"ק י"ד ועי' סיעני' ציעני' צצמוקי' ר"פ
 סאטס רצס, ומכ"ס לרצז'ס דכל סיוקן רצבן סול דלוריחא מוטס מלאו
 דלא סמור כמ"ס צשרסיס צצב' סולתס וצזס' מנלל לק"מ אף
 מעציא צאי' סלל סלריכוסו לומר צמ"כ ולא מידק דייק וס"ס אי עבד
 ססי דאי אפי' עכל ומערער לא מעגינן צי' סול קסי' ועיין פני' לקמן
 סס. ולפע"ד לק"מ ד"ל סרי"ף צפ' סמולן וכיון דק"ל דלסמורדעיני' לסדן
 פלגי' גילוי מילתא צעלמא סול וס"ל סקצו וס"ל אפס מסינא דלאו
 אמילתא דליסורא ולא אמילתא דמונא קקסדי אלא מילתא צעלמא סול
 דעינלו דסדין אסוס דפלגי', וכיון דמנלו ומדעו. לסו סכי סיי איסחוק
 צני דסי ססדי מוטוא דסאי קצוב דסאי כיוס פלגי' סילכך סרי ססדי
 למיקסן סמויכו ולימקסד עולו' דסאי צצזס צין לעכין איסורא צין לעכין
 מוטוא וכו' ע"ס עוד דוקא סייכ דליכא סגדא ע"ס. ועיין לסון רצז'ין
 דרס ע"ס ע"ג. וס"ס סכא גנן צאי' אין כאל אסור ולא מוטן דלא אלרכו
 פלגי' גילוי מילתא צעלמא סול וס"ל צעמנעתיין סעטס דליון זס דומס לסל
 למורף וליקוחות או לסרעו סלל צמכו סלכו לריכ' לירד לככסי אין אטו עוסיס
 מעטס צלי קיוס אצל איסחא דעני לסתקצא אין אטו סמלחין למותא צידס
 ולעטון מווייף ודבר זס סמחיק רצז'ס צמחק לסונו ספ"ו וס"ל גירוסין
 סמקסיס סאין סאיסוריס צדיני מוטות כמכיון לסל"ל וס"ל כמיר"צ ס' סיונן
 סס"ס ע"ס. וס"ל כיון סצני אי' אין אטו לריכ' לעדותו סל שליח לא
 לאיסור ולא למוטן גילוי מילתא צעלמא סול ומסינן וסחוקה ציסח' על
 סיו וס"ל אפי' אפי' עכל ומערער סול לא מתינן, נעלל מנ"ס מסינן, סס"ל
 סולרכו לומר צמ"כ וצמ"כ ולא דמי לסמורדעיכו לעומת זס מידק
 דייק וכל מקוס ססמיוני ע"א סרי כאל צ' ופי' אפי' עכל ומערער לא מעגינ'
 צי' וצזס' דלא סלריכוסו לומר מ"ג אי אער סוס כמו סמורדעיכו וסחוק
 על סיו טרס ערעורו סל צעל וסמיונן. ועיין לקמן ס' ע"ג ריב"ל אער לא
 לריכס ולא ס"ל אי עבדה אסיח' וס' עוצ לו כתי סלל יערק עס סליח ססני
 סלל ס' לפי כבודו, ל"ל ריב"ל סבר כמ"ד יצומח ל"ע ע"צ דליח לי' דייכ
 דלסמורדעיכו ע"ס וס"ל קיי"ל כהך דלסמורדעיכו סס וכדלמך רצ לקמן ו'
 ע"א אי עבדה אסיח' ע"ס. וכן י"ל לקמן ו' ע"ג כיון סלל ציסח' ילא ויצולר
 סס אפי' סצו ראיסי סקצוב לזס כ' סלחון מליסא צס' חורח גיטין, גס צמ'
 רצז'א כ' כיון דצני אי' לא לריך מעלין דרנא ומסינן טעי ע"ס:

והמוריד סולכס וסוצא צכל מקוס סול סמויך מעלמו למחוק, וסמציא
 ומרזח לעלמו, וסכא דמחני' צאי קאי קרי לסיח אי' מוליד
 וסליח מ"ס מציא וצעלמא צכל סעוסה שליט נקרא שליט סולכס סמויליכו
 ומנו לאסחו וסליח סולכס ססאטס ומנחו נקרא שליט סוצא סמציא לס
 גיטס מעקוס רחוק מצעלה לעלמא, עיין לסכות אלו לקמן ס"ג ע"א. ולולי
 דמקספינא ס"א דמסנחיכו כתי סמציא סיינו ססאטס סצאי עסחה שליח
 סוצאס מלכסי אי' לסציא לס גיטס מנ"ס וסמויך סיינו ססצבל צאי עסס
 שליח מלכסי אי' סולויך גנן לאסחו סצמ"ס וקמ"ל אעפ"י עסני סליחסי
 מנ"ס צמו וצקיאס וגמירי עוצא וקצוב לודאי סלל יארע ומכסול על יסס

אז"ר סייחולמי ר' מנח סבר מירר צענעור סחון לגובו אצל צענעור
 סצגובו צענעור סאין צו מוטס אפי' צענעור ס"ס צו מוטס וכו'
 ומקיט לאסכיי' צכולס סליח מסינן. כלע"ד כוונתו צמיר"ק קרס ע"ד
 כהז דאין לומר דרצא לא מוטין לסליח אלא יעטון סצבל סלל לסמוע או
 סקול אער צצנו דמויף אצל נגד מווייף מוטס לא מסינן זס אי' לסעמיס
 ע"ס. ועכ"ס סיינו דירושלמי ערעור סחון לגובו סיינו סקול צמירן דמויף
 וערעור סצגובו סיינו מווייף מוטס. ואין צו מוטס סיינו ססצבל טוען מווייף
 ואינו מציא עדיס על סיוף זסו ערעור סאין צו מוטס אצל אס מציא עדיס
 ססמוריס על סגו וסמוריס לא סממכו סול ס"ל לר' מנח דלא מסינן צמ"כ
 סל סליח ומקיט אפי' צ"ס צו מוטס כתי מסינן וכן דעס סמ"כ סצמיר"ק
 ס' ע"ד וס"ך ס' ק"ו. סולק עליו ועיין סמויס סס:

חדושי מרן

הלכות גירושין

רי"ז הלוי

טו

ובעל לשם קידושין, ואפי"ג דבעל סתם ולא פירש, והיינו משום דכיון דאיכא חזקה אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות שוב כיון כמו פירש, וכ"כ הכא דכוחה. אכן כ"ז הוא באתרא דמקדשי והדר מסבלי דאיכא אומדנא שגלה לשם קידושין, אבל באתרא דמסבלי והדר מקדשי דאז כרי ליכא אומדנא, אי"כ באמת הדר דינא דאף גם אם גלה לשם קידושין ג"כ אינם קידושין כלל, כיון דלא פירש, ולפי"ז לדעת רש"י אי אפשר לגרום כדעת הר"מ דרך דרי"פ קיימא באתרא דרובא מסבלי והדר מקדשי ומיעוטא מקדשי והדר מסבלי וקמ"ל דחיישין למיעוטא משום חומרא דא"ל, דהכי דחיישין למיעוטא שהוא מהמיעוט ושלה לשם קידושין, אבל מי"מ אומדנא ע"ז ליכא כיון דרובא מסבלי והדר מקדשי, ואי"כ ממילא דבתורת ודאי ל"ה קידושין אף אם הוא מהמיעוט, ואיך חיישין למיעוטא שייך זכא. והשתא אי"ש ג"כ הא דקאמר הגמ' לפי גירסת רש"י מהו דתימא ניהוש למיעוטא דמסבלי והדר מקדשי, ואפי"ג דהוי להקל, דנראה דלענין שיחשב כאלו פירש בעינן אומדנא גמורה ודאית, ואי"כ הו"ל דאפי"ג דק"ל דאזלין בתר רובא היינו רק דחלין שהוא מהרוב, אבל מי"מ כיון דעכ"פ איכא גם מיעוטא דמסבלי והדר מקדשי, אי"כ ממילא דאומדנא ודאית מיהא לא הוי, ולא מהניא אומדנא כי האי להחשב בכלל פירש, וממילא דאף שהוא מהרוב ושלה לשם קידושין ג"כ אינו כלום כיון דלא פירש, וכו' דאשמעין ר"פ דמועיל דין רוב לאשווי לעלם הקידושין כדן פירש. אכן כ"ז הוא לשיטת רש"י, אבל שיטת הר"מ רובא ברין שם דהא דחוששין לסבולות היינו דחוששין שמה קדשה כדן קודם שילוח הסבולות, ואי"כ העיקר שאנו דנין הכא הוא רק אם הוא מהבן דמקדשי והדר מסבלי וממילא הסבולות מוכיחים שהיא מקודשת, או שהוא מהבן דמסבלי והדר מקדשי ואין כאן עוד קידושין, ע"כ שפיר שייך הכא דין חיישין למיעוטא, שמה הוא מהמיעוט והדר מסבלי והוי זה קידושין מקודם, וגם לא שייך למימר דניהוש למיעוטא להקל ואדרבה אזלין בתר רובא שהוא מהבן דמקדשי והדר מסבלי וממילא ודאי דקדשה מקודם שילוח הסבולות, ונמלא דשני הפירושים בהך דחוששין לסבולות תלויים בשני הגירסות דלקמן, וכש"י.

נאמן לקיימו וברי הוא כשטר מקויים שגובין בו גם ממשעבדי. ולפי"ז י"ל דס"ל לרש"י דכל זה הוא רק צמה שנוגע להלכות שטר, כגון שמועין לא כחצתיו או על תנאי ב"ה או פקדון ב"ה דלפי דבריו אין כאן לא שטר ולא עדות כלל, וזכא הוא דיש לו נאמנות לערער מדין בעל השטר, אבל צגט שנחתם שלא לשמה דמבואר בתוס' גיעין דף ד' ד"ה מודה דהויא עדות גמורה לענין ראי' שנאגרה, דנמלא דבעיקר הלכות שטר והעדות שבו לית כאן גריעותא כלל צמה שנעשה שלא לשמה, וכל עיקרו הוא מדיני גט דאין כשר לגירושין רק גט שנכתב ונחתם לשמה, אבל אין זה מדיני שטרות והעדות שבהן כלל, ע"ז לא נאמר כלל דין ערער דבעל השטר, והרי הוא ככל ע"א דעלמא, [ועיין בפירש"י שם גבי ורצן הוא דאלריך שפי' דר"ל דרצן הוא דאלריכו למהש' לשלא לשמה משום דאיכא דאשכח שטר כחזו וכו', והתוס' שם הקשו על פי' זה, ופירשו דרצן הוא דאלריך לומר צפי"ג וצפי"ג שלא יצא הבעל לערער ולומר שלא לשמה נכתב. ולפי משי"כ שיטת רש"י מבוארת, דבאמת אי לאו דאלריכו רצן למהש' לשלא לשמה אין כאן גם חשש ערער דבעל, כיון דאינו נאמן כלל ע"ז, והוי כע"א בעלמא דאינו נאמן לפסול את הגט], ולכ"י הוא שכתב רש"י דהא דחתי בעל ומערער ופסול ל"י הוא רק משום דאוקי חד לגבי חד, והביאור זכא הוא, דאפי"ג דבעלמא אין ערער פחות משנים וע"א אינו נאמן לפסול את הגט, וגם הבעל הוא רק כע"א דעלמא לענין פסולא דלשמה וכמשי"ג, מי"מ השתא כיון דרצן אלריכו למהש' לשלא לשמה אלף דהאמינו זכא את השליח מטעמא דמשום עיגולא אקילו זה רצן להאמין גם ע"א כמבואר בסוגיא, ע"כ דין השליח זכא כמו זכ"מ שפי"א נאמן בהם דאם זכא אחר ומכישו אף דכשי מלך עלמו אין לו נאמנות כלל אבל מי"מ נאמן להכחיש את הראשון ואוקי חד לגבי חד והוי ספיקא כמבואר ביבמות דף קי"ז ובסוטה דף ל"א יע"ש, [וכבר דבריהם מבוארים היטב בספרו של הארמ"ק הגאון החסיד ז"ל חרשי ר"ח הלוי בהלכות רוחא עי"ש בדבריו], וה"כ הכא בעלמא מהני ערערו של הבעל עכ"פ להכחיש את עדותו של השליח שאמר צפי"ג וצפי"ג, כיון דעכ"פ טפי מע"א לא הוי, וממילא דפי"א נאמן להכחישו, ואמרין אוקי חד לגבי חד ואין כאן עדות שנכתב לשמה והוי כמו זכא אמירת צפי"ג וצפי"ג דהגט פסול, והיינו דקאמר הגמ' חד חתי בעל ומערער ופסול ל"י. והגמ' משני דאין נאמנותו של השליח בתורת ע"א בעלמא דינמא ע"ז אוקי חד לגבי חד והוי ספק השקול, רק משום דמעיקרא מידק דייק ולא חתי לאורועי נפשי, ואי"כ הוא דין חרות נאמנות מסויימת שהאמינוכו חכמים לשליח, ולא שייך ע"ז דין אוקי חד לגבי חד, וממילא דהשליח נאמן, והבעל אינו נאמן דהוי כמו ע"א בעלמא דאינו נאמן לפסול את הגט.]

הלכות גירושין

בגישין דף ג' חד חתי בעל ומערער ופסול ל"י פירש"י משום דאוקי חד לגבי חד, ל"ש דברי באמת אמרינן לקמן דאין ערער פחות משנים אלף ערער דבעל, וצפי"כ דבעל שאני מכל ע"א דעלמא, ולמה נקט רש"י לטעמא דאוקי חד לגבי חד ותיפוק לן משום ערער דבעל, ול"ש.

והגרא לומר צביאור דברי רש"י, דהנה באמת עיקר הדבר מה דבעל נאמן לערער ולומר שהשטר פסול, אינו משום דהוא צפי"ד, וכמבואר ברין ריש גיעין דבעל לאו צפי"ד הוא שאין האשכח ממונו של בעל, אלף יסוד הדבר הוא משום דהוא בעל השטר, ומשוי"ב יש לו נאמנות בהשטר בין להכשירו ובין לפסלו, וכמשי"פ הרמב"ם דאם טען הבעל ואמר לא כחצתיו שטר זה הגט בעל ואין כאן משום עדים החחומים על השטר נעשה כמו שנחקרה עדותן צפי"ד [ואם לא ב"ה זכ דין מסויים בהלכות שטרות דבעל השטר נאמן לערער עליו ולפסלו מתורת שטר, רק משום טענת צפי"ד קאחתינן עלי' להריכו קיום, אי"כ גם זכא קיום עכ"פ מדי ספיקא לא נפיק ולמה בעל לגמרי], וכן הרי מבואר צ"מ דף ע"ב דמודע בשטר שנכתב א"ל לקיימו וגובה מנכסים משועבדים, ולענין הלוקה הרי פשיעא דלא מהניא כלל הדלחה של זה שיגבו ממונו, אלף משום דהוא בעל השטר משוי"ב

א"ל דיש להטיר על דבריו מדברי תוס' בכתובות דף ל"ב שכתבו דמי"מ מהא דאזיל ראוון ומשטני דינא בהדי' היכא שלוח אינו מואל עדים לקיים שטר דראובן יכול לטעון מזויף אבל שמעון מספק אינו יכול לטעון מזויף עי"ש בדבריהם, ולענין זה הוא דאמרין שם דלא מלי א"ל לאו צפי"ד דידי את משום דא"ל דמפקת מיני עלי הדר, ולפי דבריו הלא אין הדבר תלוי כלל אם הוא צפי"ד או לא, רק משום שהוא בעל השטר יכול לערער ולומר מזויף הוא, והרי גם זכא טעמא דעלי הדר עכ"פ הרי ראובן הוא בעל השטר ואם הוא אומר מזויף השטר לריך קיום, והרי דגם מכה צפי"ד יכול לטעון מזויף, וכדחזין דמועיל גם ערער דלקוחות כמבואר בתוס' גיעין דף ע' בשם הירושלמי, אבל סוף כל סוף הרי ראובן הוא גם בעל השטר ואין לורך לטעמא דצפי"ד, ול"ש.

כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ חֲמוֹר אוֹ־שׂוֹר
 אוֹ־שֶׁה וְכַל־בְּהֵמָה לְשֹׁמֵר וּמֵת אוֹ־
 נֶשֶׁבֶר אוֹ־נִשְׁבָּה אֵין רֵאָה: ^א שְׁבַעַת
 יְהוָה תְּהִיָּה בֵּין שְׁנֵיהֶם אִם־לֹא שָׁלַח
 יָדוֹ בְּמַלְאֲכַת רֵעֵהוּ וְלָקַח בְּעַלְיוֹ וְלֹא
 יִשְׁלַם: ^ב וְאִם־יִנָּבֵן יִנָּבֵן מִעֲמוֹ יִשְׁלַם
 לְבַעְלָיו: ^ג אִם־יִטְרַף יִטְרַף יְבֹאֵהוּ עַד

לקט בהיר

לב) פי' בשלמא פרשה שלישית נאמר כי וכו' ישאל ידענו
 שבשאל מדבר, אבל ראשונה בשומר חנם שניה בשומר שטר,
 אישך אגא, מסתברא שניה בשומר שטר שכן חייב בגניבה
 ואבדיה (גמר'): לג) כולו המשך אחד הוא עד סוף
 פסוק י"ד: לד) כל זה לפי דבריו, השומר אומר שמת או
 נשבר וכי' והוא אומר שאין רואה, ואין לך רש"י לומר זאת
 שכבר אמר בשומר חנם, והיינו הך: לה) ר"ל כי שבעות
 נשבע, ועיקר חסר מן הספר שצריך לישבע על טענתו
 שטוען נאנס ואין רואה, וזה נשאר בכת, שמוכן מאליו, אלא
 שהכחוש מהיינו ג"כ להוסיף ולישבע שלא שלח בו יד לצורך
 עלמו, וחסר הוא"ו, וכאלו אמר "ואם" לא שלח יד
 (ד"ד): לו) ונכתב דרך מליצה, כלומר כל מה שלקח הוא
 השבועה: לז) מוכן הוא שזה שאינו משלם הוא נושא
 אחר, הגם שלא נזכר השומר, והוסף מיבת כלום, שלא רק
 הכפל אלא גם את הקרן לא ישלם (רא"ם): לח) פי' לא
 טריפת כל חיה נקרא אונס, אלא חיה רעה שאין השומר
 יכול גזרו כדלקמן: טל) מיקן כי דברים, חדא שהה"א
 והוא"ו יחיריים הם, שאין לך כינוי כשאתריו הם, והוא דרך מליצה,
 ומצינו כן, כגון יביאה את תרומת ה' (ל"ה ה'), גם

אור החיים

לחלק אם כן שסובר שממעט הכחוש אפילו מדין
 פושע כי החס שפושע היה ממה שחייבו לשלם
 והוא שומר חנם^{קפ}, לפי^{קפ} מה שכחצתי בפסוק
 לשומר כי דין זה לחלק מסבבא פטור הוא בלא
 מיעוטא דלשומר אלא דאסמכוכ אקרא או שצא
 הכחוש לבל תטעה מדבריו לחייב אפילו לחלק, לזה

אור בהיר

מויק בידים. קפה) וזה לכאורה דלא כהרמב"ם, שכמו שהכלל ופרט וכלל אינו ממעט הפשיעה מאחר שאינו מחזק, כמו כן מיבת
 לשומר לא ימעט הפשיעה. קפו) כאלו מתחיל החירוף. קפז) לא רק פושע, אלא אפילו מויק בידים ממש כי לכל אי' יאמר לאו
 בעל דברים דידי את. קפה) מיבת בין שניהם אין לו פירוש, שרק השומר צריך לישבע, וגם השבועה צפני בית דין הוא, לא בין

דְּתִבְרִיא קָא יִשְׁלַם: ^א וְאִם־יִשְׁאֵל
 נֶבֶר מִן חֲבֵרָה וְיִתְבַר אוֹ מֵת
 קָרָה יִצִּית עִמָּה שְׁלָמָא יִשְׁלַם:
 י' אִם קָרָה עִמָּה קָא יִשְׁלַם אִם

רש"י

באונס ופטור (מכילי - ג"מ פ"ג): ה' הרפעה לא ישלם.
 אינו אומר טרפה לא ישלם^ה אלא הטרפה, יש
 טרפה שהוא משלם ויש טרפה שאינו משלם, טרפת
 החול ושועל וגמיה משלם, טרפת זאב^ה ארי ודוב
 ונחש אינו משלם, ומי ליחשך^ה לדון כן, שהרי כתיב
 ומת או נשבר או נשבה, מה מיתחש שאין יכול להזיל
 אף שבר ושבה שאין יכול להזיל (מכילי): וי' וכו'
 ישאל. זא ללמד^ה על השואל שחייב באונסין (שם):
 בעליו אין עמו. אס^ה בעליו של שור אינו עם
 השואל (זו) במלכתו (ג"מ פ"ה): יד) אם בעליו
 עמו. בין שהוא באותה מלאכה בין שהוא במלאכה

לקט בהיר

מיקן ואמר עדים בלשון רבים, שסתם עד פירושו שנים מוק
 כשאמר הכחוש עד אחד, והשמיענו הכחוש כאלו שדוקא אין
 רואה יהיה שבועה ה' בנייהס, הא יש רואה יביא ראה
 ויפטור (גמר'), ופי' רש"י ולא יפטור בשבועה: מ) שאל
 יאמר כן יהיה זו קיומא דרישא, כלומר יביאהו עד ולא
 ישלם, ויהיה קשה לנו שמיאמר הוא כי מאומרו יביאהו עד
 כבר נשמע שלא ישלם (מ"ל), ועוד יקשה לנו שהל"ל
 יביאהו עד ולא ישבע שהלא כשאין לו עד אינו משלם אלא
 נשבע (במ"ז), אבל מאומרו הטרפה הוא דבר צפני עצמו
 ונא לומר דבר חידוש שיש טרפה שמשלם: מא) אין הפי'
 זאב אחד זאב אחד אינו אונס שיכול להשמר ממנו, אלא
 טורף ע"י טריפת זאב כשצאו הרבה ביחד (מ"ל): מב)

מליצה היא מי לחש לך באונס, כלומר מי אמר לך לעשות מילוק זה, הגם שנראה מן הכחוש שחילוק יש בין טרפה לטרפה
 באומרו "הטרפה" בה"א הידועה, עכ"ז מי יודע כוונה הכחוש, לזה מירץ שזו אחד מ"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, והוא
 דבר הלמד מענינו (רא"ם): מג) זה לשון המכילתא: נתקו הכחוש השואל מכלל שומר ואמרנו ענין צפני עצמו עכ"ל, נראה
 פירושו שאל שומר חנם ושומר שטר כתיב כי יתן וכו' לשומר, הרי תלה הדבר בבעל החפץ שהוא הנותן והוא דורש הנתינה
 למוכחו, וקראם הכחוש שומרים, כלומר שעשו שליחות לבעל החפץ לשומר חפצו, הגם ששומר שטר טובח עלמו הוא דורש,
 שהלא מקבל שטר על טרפו, וכן השומר חנם מן הסתם יש לו איזו כוונה במה שקיבל הפקדון לשומר או מאוס מלות גמילות
 חסדים וכדומה לזה, משא"כ אלא השואל אמר הכחוש כי ישאל תלה הדבר במקבל לא בבעל החפץ ולא קרא אותו שומר הגם
 שמווייב לשומר, וכוונה הכחוש בזה לעשותו ענין צפני עצמו, פי' שענינו של שואל הפך מעניניה של ב' השומרים ששם
 המסירה לורך בעל החפץ הוא אלא שמגיע גם טובה להשומר, אבל כאלו המסירה לורך השואל הוא אלא שמגיע קצת טובה
 לבעל החפץ ששומר לו חפצו, והכחוש הודיענו בזה טעם שבאונסין אשר השואל נקי מכל פשע וגרם אפ"כ חייב, ולפי"ו
 אפשר לומר הגם כוונה רש"י כן הוא בדבור זה, שמאמר וכו' ישאל בלא ללמד על השואל שחייב באונסין פי' בלא ללמד למה
 חייב באונסין (בר"א): מד) הכחוש קרא מאוד בדברים המוזנים, ה' לך ריק להוסיף מיבת "אם" שבלא זה יהיה פירושו
 ודאי שבעליו אין עמו, ואח"כ אמר הכחוש אם בעליו עמו, הרי ששקול הוא ואינו ודאי, כי הכחוש אומר בעליו וכלן בפסוק
 לא נזכר שום חפץ, וא"כ בעליו של מה, ובלא זה קשה, אמר וכו' ישאל איש ולא אמר מה ישאל כסף או כלים או בהמה, אלא
 ודאי פירושו מה שאמרנו כי יתן איש חמור או שור וכו' היה נותנו לשומר ששכר על זה אמר כאלו וכו' ישאל איש אותו דבר
 שהוא שור ועל זה קאי מה שאמר בעליו של שור, א) אמר שאמר בעליו שפירושו של שור נראה פשוט שמה שאמר עמו ג"כ

אור החיים

ולמשביע אם ידע שהוא רוצה לישבע לשקר ומסכים
 על הדבר:
 יד. אם בעליו עמו וגו'. יש לנו לדון במשפט זה
 האם נשפטה צדן זה לעולם הבא
 כשיצא בעל הפקדון הוא אדון העולם אשר הפקיד

קצות

סימן למ

החשן

עז

(ג) תוך זמנו. עיין מה שכתבנו בזה בסימן מ"א סעיף ד' (סק"ה) ובסימן קנ"ו סעיף ד'.

(ד) הורה בקרקעות. וקשה לי נהי דאין שום מוצ בהולאת קרקע מכל מקום כיון דלא אמר להם כחכו הו' ליה מפי כחכס,

הסעם
שכתבו שטר
בהולאת
קרקע שלא
בצידי וז"ל
הו' מפי
כחכס

ולדעת ירש"י ובעל המאור (יבמות ט, א גמ' ה"ק) כל שלא נעשה מדעת הממחייב הו' מפי כחכס. ומלמדי במידושי הר"ן פרק זה בורר (פנהדרין טו, ז ד"ה מטלטלי) ז"ל, אבל בהולאת קרקע כיון שאין שום הקפדה בדבר ואין שום נזק למי שעשה ההולאה אם העדים יחזרו השטר, אכן אמדין ליה לדעמיה דמודה זה דליכחזי שטרא (ו) ניחא ליה, ומן הסתם כוחזין כאלו היה מדעת המקנה וזהו לעשות שטר עכ"ל. וכ"כ הרשב"א בתשובה משום דלמדתי לדעמיה דניחא ליה. וא"כ למדין אנו מדבריהם דהיכא דהו' מודה בפירוש שלא לכותבו להודלתו אין כוחזין כיון דלא ניחא ליה, (והס) [ואס] כחכו מדעתם הו' מפי כחכס ואפילו העדלת עדים ליכא:

(ה) שבאו לדין. עיין טור (סעיף י') שכתב בשם המוס' לענין משעבדי בכל ענין גובה דמעשה ב"ד יש לו קול, ומיהו הני מילי כשידוע שלא פרע או שהלוה מודה אבל כשטוען פרעתי בכל ענין נאמן. ועיין ט"ו שהקשה דהיכי גובה על פי הודאת הלוה ניחוש לקנוניא, וע"ש שהעלה דהיינו [מנכסי שמכר] אחר הודאתו הו' שגובה אם נתכרר דלא פרע אה"כ וכגון שאמר לו אל תפרעני אלא בעדים. וגם ב"ש"ך. (סימן ע"ט סק"ג) העלה דלמחר הודאתו הו' שגובה משעבדי וע"ש.

וצריך לדעת למה אינו גובה מלקוחות על פי הודאת הלוה משום דחיישינן לקנוניא, וגבי ערב אם טוען הלוה פרעתי אינו גובה מן הערב אבל אם הודה הלוה שלא פרע גובה מן הערב וכמבואר בשו"ע סימן קכ"ט (סעיף י"ג), והיאך נאמן הלוה לחזו לערב וניחוש לקנוניא.

ונראה דהא דגובה מן הערב בהולאת הלוה ולא מיישינן

עם
צדקה
דין
ט"ו
נ"ד ושלאל
דין

עם
רביית ל"א
דין
ט"ו

שמה פרע ולקנוניא, משום דהו' ערב כמו איני יודע אם פרעתיך כיון דודאי נתחייב, ואפילו לא הו"ל למידע נמי חייב וכמ"ס בסימן ע"ה (סקט"ו) ע"ש, וממשעבדי דאינו גובה היינו משום דטוענין ללוקח וכמו דלמרינן גבי יורש שטען איני יודע שמה פרע אינו

כמבואר בסימן ע"ה (סעיף ט"ו). והא דחלקנו בין ערב ללוקח דללוקח טוענין ולערב לא טוענין היינו משום דאיני יודע אם פרעתיך חייב אפילו לא הו"ל למידע וא"כ הערב שנתחייב הו' עזמו ומסופק בפרעון חייב, אבל הלוקח והיורש שלא נתחייב מחמת עזמו כלל אלא נכסים הו' דלשחטבדו ולוקח ויורש נכסו בשעבדו ומשום הכי טוענין ליורש וללוקח שמה פרע, וכדחזינן לענין מתוך שאינו יכול לישבע משלם דבעל דבר גופיה אפילו לא הו"ל למידע חייב לדעת הרמב"ם (פ"ה משאלה ה"ו) ודעמיה, ואפילו הכי יורשין פטירי, ומשום דהו' כמו טענה כרי דאין טוענין אילו אצוה קיים הו' טעין כך וטענתא דלידה כמו כרי הו', (וא"כ ה"ה לטעון שמה פרע) [אכל] הערב דהו' בעל דבר דנתחייב גופו הו"ל איני יודע אם פרעתיך, ויורש ולוקח דאינהו לא נתחייבו אלא נכסים דנשחטבדו טוענין להו טענה המוריש והמוכר והו' כמו טענה כרי, ואפילו המוכר מודה חיישינן לקנוניא.

ולכן נראה דהיינו דוקא היכא דמנינו למטען דפרע המוכר קודם שלקחו הלוקח וא"כ הלוקח ברשות יד ואין עליו שום שעבוד מעולם כיון דכבר פרע המוכר קודם שקנה הלוקח [אכל] אם ידוע שלא פרע קודם שקנה הלוקח לא טוענין ללוקח שפרע המוכר אה"כ כיון שנכנס ודאי בשעבדו של זה הו"ל איני יודע אם פרעתיך. וכה"ג גבי מוכר שדה והמזיק יוס אחד והלוקח שלשה שניס טוענין ללוקח שקנה המוכר קודם שלקחו הלוקח (נ"ג מה, ט), אבל אחר שירד הלוקח לא טוענין שלקחו המוכר ודוק. וא"כ לפ"י אם הודה הלוה שלא פרע והלוקח קנה מידו אחר הודאתו הו' לא נתחייב, שמה פרעו אחר שקנה הלוקח, ומשום הכי לא כחכס הש"ך דטענין

→

רוצים לילך למדינת הים יש מי שאומר שהולך לפני ב"ד ובתב לו אבל העדים אין רשאים לכתוב וי"א שאפילו עומד וצווח אל תכתבו לו שטר כותבים לו על כרחו אע"פ שאין עדין רוצים לילך למדינת הים. יש מי שאומר דלא אמרינן סתם קנין לכתובה עומד אלא בשקנו ממנו בפני המלוה אבל אם קנו ממנו שלא בפני המלוה אין כותבים (יש חולקים בזה) (נ"י פ' גט פשוט בשם הרשב"א והרא"ה).

ה. העדים אינם צריכים להיות מוזמנים אבל מכל מקום אין יכולים לכתוב לו שטר כשהומין אחרים בקנינו דכי אמרינן סתם קנין לכתובה עומד הני מילי דמייחדי ועשאן שלוחים אבל אם העידו בעל פה עדותם עדות אם כבר זה בעיקר הדבר אבל באומר פרעתי נאמן ואפילו (ג) תוך זמנו משום דדיע טענתו של מלוה כשלא הוציא שטר אבל אם לא היה קנין ולא שטר והעידו שהוא תוך זמן גובה על פיהם (וע"ל רש סימן ע"ו).

ו. כל שכתבו וחתמו במקום שלא היה להם לכתוב ולחתום אין לו דין מלוה בשטר.

ז. כל שלא קנו מידו ואפי' הורה בפני בית דין של שלשה אם לא היו קבועים ולא שלחו לו אפילו קבץ אותם והושיבם והורה בפניהם ואמר להם הו' עלי דיינים אם בא אה"כ התובע ואמר כתבו לי הודאתו אין כותבין שמא יתן לו ונמצא זה תובע אותו בשטר אבל אם היו בית דין של שלשה יושבים מעצמם במקום הקבוע להם ובא התובע וקבל לפניהם ושלחו שליח אצל הנתבע ובא והורה בפניהם הרי אלו כותבים הודאתו ונותנים לבעל דינו (ואפי' לא אמר אה"כ עדים) (טור) והוא שיהיו בית דין מכירים את שניהם (רמ"ם) כדי שלא יעדימו שניהם לחייב איש אחר.

ח. במה דברים אמורים שאין כותבים ההודאה כשלא קנו מידו שהורה לו כממלשלים אפילו הם בעיני ואפילו הם של פקדון אבל אם (ד) הורה בקרקעות אפילו בפני שנים אע"פ שלא קנו מידו ולא אמר להם כתבו ותנו הרי אלו כותבים ונותנים שאין כאן לחוש שמא יתן לו ונמצא תובעו פעם שנייה.

ט. במה דברים אמורים שבשהורה בב"ד הוא כמלוה הכתובה בשטר ולפיכך כותבים ונותנים לבעל דינו כשלא קבל עליו את הדין עד ששלחו והביאוהו כמו שנתבאר אבל שנים (ה) שבאו לדין ותבע אחר מהם את חברו ואמר ליה מנה לי בידך

קצות

סימן עה

החשן

רמו

יחוקק, ואמרי לימא חיהו תיובתא דרב נחמן, ומשני כגון שיש עסק שבועה ביניהם משכחת לה רשא נב' וסיפא נב'. והקשו בלאו הכי [איכא] עסק שבועה ביניהם על ידי גלגול דכדרכה מתה כדאמרין שם בגמ' (ג. נ) ועל ידי גלגול כריך לישבע דשכורה מתה וכיון דאומר איני יודע הו"ל מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם, ומזה למדו הרא"ש (שם פ"ח סי' ע"ו) והר"ן (שם ג. נ) ד ד"ה משכחת ושאר פוסקים דלא אמרינן מחוק שבועה הנאה על ידי גלגול, ובסימן שד"ס כתבנו יסוד אחר לקושים הראשונים וז"ל:

(טו) קרינן ביה שפיר. כתב בסימ"ע (סק"מ) דוקא כסיפא פליגי יס אומרים אלו, אבל כרישא כשנחייב בעיקר שבועה ואינו יכול לישבע מודה דנשבע על הגלגול היסם ונפטר דהא אין כאן שבועה דאורייתא כלל דהא כריך לשלם ע"ש, וכ"כ הב"ח (סק"ה יח) וכ"כ הש"ך (סק"ה) ע"ש. ופני יהושע בחידושי רי"מ ג. א ד"ה ועי"ל כתב בסוגיא דשאלה חזי יוס על מה היא ראייה שכתב בנימוק"י (שם נ. א גיפ"ה ס"ד) דגם בגלגול שבועה אמרינן ממון או דמי שם זה אומר גדול חס אומר קטן יודע וזה צדול, ואוקמה בש"ס שבועה דעבדיל על ידי גלגול, אלמא דמי גלגול אמרינן ממון, וכתב פני יהושע ז"ל, ראייה זו איני מכיר דקתן בעבד כסותו טוען איני יודע דין על הסנד שיהא עיקר הגלגול וכיון דמיטען יכול לישבע כלל משלם (הגולן) והגולן משל"כ הכא יכול לישבע על עיקר השבועה אלא שעל הגלגול אינו

יחוקק, ואמרי לימא חיהו תיובתא דרב נחמן, ומשני כגון שיש עסק שבועה ביניהם משכחת לה רשא נב' וסיפא נב'. והקשו בלאו הכי [איכא] עסק שבועה ביניהם על ידי גלגול דכדרכה מתה כדאמרין שם בגמ' (ג. נ) ועל ידי גלגול כריך לישבע דשכורה מתה וכיון דאומר איני יודע הו"ל מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם, ומזה למדו הרא"ש (שם פ"ח סי' ע"ו) והר"ן (שם ג. נ) ד ד"ה משכחת ושאר פוסקים דלא אמרינן מחוק שבועה הנאה על ידי גלגול, ובסימן שד"ס כתבנו יסוד אחר לקושים הראשונים וז"ל:

(טו) קרינן ביה שפיר. כתב בסימ"ע (סק"מ) דוקא כסיפא פליגי יס אומרים אלו, אבל כרישא כשנחייב בעיקר שבועה ואינו יכול לישבע מודה דנשבע על הגלגול היסם ונפטר דהא אין כאן שבועה דאורייתא כלל דהא כריך לשלם ע"ש, וכ"כ הב"ח (סק"ה יח) וכ"כ הש"ך (סק"ה) ע"ש. ופני יהושע בחידושי רי"מ ג. א ד"ה ועי"ל כתב בסוגיא דשאלה חזי יוס על מה היא ראייה שכתב בנימוק"י (שם נ. א גיפ"ה ס"ד) דגם בגלגול שבועה אמרינן ממון או דמי שם זה אומר גדול חס אומר קטן יודע וזה צדול, ואוקמה בש"ס שבועה דעבדיל על ידי גלגול, אלמא דמי גלגול אמרינן ממון, וכתב פני יהושע ז"ל, ראייה זו איני מכיר דקתן בעבד כסותו טוען איני יודע דין על הסנד שיהא עיקר הגלגול וכיון דמיטען יכול לישבע כלל משלם (הגולן) והגולן משל"כ הכא יכול לישבע על עיקר השבועה אלא שעל הגלגול אינו

יכול לישבע מאינו לומר דלא אמרינן בגלגול מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם וע"ש. והנה דכרי' נגד דברי הסמ"ע וז"ל וס"ך דכולם כתבו בפשיטות לדרכה היכא דאינו יכול לישבע על העיקר ודאי אינו חייב על הגלגול, ולפי דבריהם ז"ל הסם בזה אומר גדול מחייב שטוען כרי על הכסות ושמה על העבד, אך כריטב"א שם (ג. נ) ד"ה והפטר מלמתי כדברי פני יהושע אלא שכמעט זיה דומק ולכן העלה שם מידן אחר וע"ש, וז"ל הסכר המרומת כדברי הסמ"ע וכן עיקר:

התובע לירש הלוה מלוה על פה (טז) לא שנא אם אמר הירש איני יודע אם לוח אם לאו ויש עדים שלוח לא שנא אמר איני יודע אם פרע אם לאו לא שנא אמר המשים ידענא והמשים לא ידענא פבור אפילו בלא שבועת הירשים אלא שמתרים סתם על כל מי שיוודע שמורישו חייב לו כלום אבל אם הודה בחמשים וכפר בחמשים שאמר המשים חייב לך ולא יותר הרי הוא כשאר מודה במקצת ונשבע שבועה דאורייתא. זי. כל מענת ספק אין משביעין עליה כלל כיצד אמר לו כמדומה לי שיש לי אצלך מנה או מנה שחלויתי לך כמדומה לי שלא פרעתי פבור אף משבועת היסת ואפילו לצאת ידי שמים אינו מחויב כיון שתובע אומר שמה והנתבע אינו מודה לו ואומר כרי וכן אם אמר לחבירו נתחייבת לי מנה מפני שהודית לי שלקחת משלי אבל לא היתה ההודאה בעדים אין זה מענת כרי שאין זה יודע שחייב לו אלא בהודאת פיו והודאה שלא בעדים או אפילו בעדים ולא אמר אתם עירי אינו כלום שיכול לומר משמה אני כך אבל אם מען לחבירו הודית לי מעצמך שאתה חייב לי כך וכך ואמרת לי עדים אתם עירי או אתה אמרת אתם עירי ואין העדים כאן והו מענת כרי ויכול להשביעו היסת שלא אמר לעדים אתם עירי ואם יהפכנה עליו ישבע המוען שהודה לו באתם עירי וישלם. הנה: וי"א דמשביעין היסם על טענה שמה כשיה רגלים לדבר כגון שהיה שמוען

יכול לישבע מאינו לומר דלא אמרינן בגלגול מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם וע"ש. והנה דכרי' נגד דברי הסמ"ע וז"ל וס"ך דכולם כתבו בפשיטות לדרכה היכא דאינו יכול לישבע על העיקר ודאי אינו חייב על הגלגול, ולפי דבריהם ז"ל הסם בזה אומר גדול מחייב שטוען כרי על הכסות ושמה על העבד, אך כריטב"א שם (ג. נ) ד"ה והפטר מלמתי כדברי פני יהושע אלא שכמעט זיה דומק ולכן העלה שם מידן אחר וע"ש, וז"ל הסכר המרומת כדברי הסמ"ע וכן עיקר:

(טז) לא שנא אמר. וכתבנו מוהר"א ו' חיים (ס"ג סי' א') הוכיח מזה דה"ה כדכיה דלא הו"ל למידע אמר איני יודע אם פרעתי נמי פטור, וכן מזה צעמני קיס לי כספק פלוגתא כחורה דלא הו"ל איני יודע אם פרעתיך כיון דלא הו"ל למידע. ודבריו נכונים לפי שיטת מוס' (ב"ק מג. א ד"ה דאפילו) והרא"ש (שם פ"ז סי' ט"ו) דלמדו לענין מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם היכא דלא הו"ל למידע. מהא דירושין פטירי כחמשין לא ידענא וזד טעמא הו"ל יורשין ואיהו גופיה היכא דלא הו"ל למידע, אבל לפי שיטת הרמב"ם (פ"ה משאלה ה"ד) ודעימיה דאפילו לא הו"ל ליה למידע, וטעמא דירושין פטורין ע"כ משום דהב"ד טוענין לירש כל מה דאבוהן מני למטען, וז"ל ה"ה לענין איני יודע אם פרעתיך אין למידן מירושין, וטעמא דירושין פטירי משום דהב"ד טוענין ק"מ וז"ל וז"ל וז"ל בסימן ק"ח סק"ה ובסימן (ל"א) [כ"ג] (סק"ג):

(יז) בין תובעו לירשיו. עיין ש"ך (סק"ה) שכמעט דלם תובעו כברי אתה יודע בודאי שאניך חייב לי גבת ראוין ומלל ראוין מיכחו פרוזה ויטל ממנה מה שהיה כחוסה והוא חושד לשמעון יכול להשביעו היסם (מרכ"ב פ' הדינים ומשנות מיימוני סוף קתן סי' ו) וכז"ל (להורות ז"ע) דכתבנו מיימוני שם קאי אלא לטול וכלקמן סימן ז"א ס"ג כה"ה ואין עניינו לכאן ע"ש.)

יח. מענו שניהם ספק בגון שמענו הלוייתך ואיני יודע כמה והשיבו אמת שהלוייתני ואיני יודע כמה אין הנתבע נשבע אפילו היסת ומשלם לו מה שברד לו ויוצא בו אף ידי שמים וי"א שכיון שזוכר שלוח אינו יוצא ידי שמים עד שיתפטר עם המלוה כמה שיוכל ובין כך ובין כך יכול המלוה להחרים סתם על כל מי שיוודע שהוא חייב לו ואינו פורעו.

יט. מענו איני יודע כמה הלוייתך אבל לפחות הלוייתך שתי כסף ופרושה או שמענו מנה והלח אומר אמת לויתני ממך ואיני יודע כמה יש לך לחקור ולשאלו לו אע"פ שאינך יודע הסכום אתה יודע לכל הפחות שאתה חייב לו פרושה ואם הודה ודו הודה מקצת ופתוך שאינו יכול לישבע משלם ורוקא שמענו דבר שהוא אמור בו ומחרים סתם על מי שלקח מה שאינו חייב לו ואם אומר אפילו בפחות משהו פרושה איני יודע בודאי הרי זה נשבע היסת ונפטר מדיני אדם וי"א שאפילו לא שאלוהו ב"ד חייב לשלם שהרי אין הודאתו פחות משהו פרושה.

כ. מענו פבור אני שיש לאבא בידך מנה בין שתובע ללוה עצמו (יז) בין שתובע לירשיו אין לו עליהם שבועה כלל אלא הרם סתם אבל אם מענו כרי לי שמנה לאבא בידך אם הודה מקצת נשבע שבועת התורה ואם כפר הכל נשבע היסת (בין מצעו ללוה עלמנו בין מצעו לירשיו) (פ"ו).

א"י יודע אם פרעתיך ולא הו"ל למידע אם חייב לשלם

כששען לידע אתה יודע שאב"ד חייב לי מנה והוא אומר לי ידענא וז"ל לא חייב שבועה שאינו יודע

מ"מ כיון
א הו"ל עד
י שבועה
כלל כל
מון אחד
זה אלא
זמון בני
המסייע.
דעמא
שבועת
התובע
הרא"ה
ז ונשבע
כ" היכי
ס דהא
ז משלם
אס שמי
כ" כיון
לישבע
התובע
בשלמה
אפשר
אשבע
בעלמא
ואינו
י"ו וזו
נדכח
משלם
אין דין
אשם
והסד
עד
וכסו
גריס
פוך
זה
מון
כ"ו
בע
קד
ג'ו
א'ו
ש'
ה'
ר'
ר'
ר'

כל מכל מקום אם טען אפוטרופוס טענה ע"ש כפי ק"ח (סק"ה) דכ"ש אם הימורים גדולים וטוענין מלחא דלא שכיחא דטענתו טענה דלא גריעי מאפוטרופוס, וע"ש דקשיא לן מהא דאמרין פרק הגזול במרא (ק"ב, א) הגזול ומאכלי אה בניו פטורים מלשם, הניח לפניהם גדולים חייבים קטנים פטורין ואם אמרו גדולים אין לנו יודעין חשבונות שחשב אבינו עמך פטורין, ופריך ומשום דאמרין אין לנו יודעים פטורין, וכחז שם הרא"ש (ס"א) משום דהוי מלחא דלא שכיחא לומר שאבינו חזרו ולקחו ממנו ומלחא דלא שכיחא לא טענין לימיה, וכ"כ בעל המאור שם פרק הגזול במרא (נ"ג, ב מדפי ה"ר"י), וכיון דכחז הרא"ש דוקא ב"ד אין טוענין מלחא דלא שכיחא אבל אפוטרופוס מצי טעין וא"כ מכ"ש יתומים גופיה וע"ש מ"ש בזה (57) ונראה כיון דאינו יודע אם החומרי חייב ואפי' היכא דלא ה"ל למידע וכמ"ש בפי' עה (ס"ק ט"ו), והא דירשין פטירי במלוה ע"פ באומרים שמה פרע לך אבינו היינו משום דכיון דהב"ד טוענין עבורו ה"ל כמו טענה ברי, ומה"ע במחזיק שבויה ואינו יכול לישבע משלם אפי' לא ה"ל למידע לדעת הרמב"ם, וירשין פטירי בהמב"ס, וירשין ידענא היינו משום דטענין לימיה ה"ל כמו טענה ברי, וה"ל כמו טענה ברי וע"ש, וא"כ במלחא דלא שכיחא כי האי דאין לנו יודעין חשבונות שחשב אבינו עמך ה"ל מלחא דלא שכיחא כמ"ש בעל המאור והרא"ש ואין הב"ד טוענין טענה דלא שכיחא, ואם בלאים הימורים בטענת עמלן שמה חזר ולקח אבינו ה"ל איני יודע אם פרעתיך דסייב אפי' לא ה"ל למידע.

[ג] ב"ד פוסקין עליו נדקה אם היה ראוי. בפי' נערה (כתובות מ"א, א) אמר רב חסדא אמר מר עוקבא מי שנשחטה ב"ד יורדין לנכסיו וזנין ומפרנסין את אשתו

וא"ש לאפוטרופוס לזבור בהמה ועבדים שדות וזכרים להאביל ליתומים, ומזכיר בהמה קודם לעבדים ועבדים קודם לבנים והכל לפי ראות האפוטרופוס שהוא מועיל הימורים (טור). אבל אין מוכרין ומצניחים המעות, ואין מוכרים שדות לקח עבדים ולא עבדים לקח שדות שמה לא יצליח, ויש מפרשין למכור עבדים ולקנות מזוה (טור בשם הרא"ש והרמ"ם), אבל מוכרים שדה לקח שוורים לעבורה שדות אחרות שהשוורים הם עיקר כל נכסי שדות, ואינו רשאי לזבור אפילו שדה רעה ורחוקה בדי לקנות בהמה שדה טובה וקרובה, שמה לא יצליח זה שקנה. אין אפוטרופוס יכול להקנות מעוט יתומים בטענתו שלש, אבל אם אמר מקנה לימורים בטענתו אפוטרופוס קטן (מ"ה סימן שמי').

יב היה לאדם הביעה אצל היתומים, אין לאפוטרופוס לטעון בשבילם לדון עמו שמה יתחייב ברי, אבל אם ירד עמו לדין וטען בשבילם חכה הדין קיים. הגם: והאפוטרופוס נאמן אם ידוע שהמעות של יתומים שהרי אינו טוען בדבר ולכן נאמן (מרדכי פרק אהבו טען) מלגיל סימן נ"ו סק"פ ח, אע"פ דאין ציט דין טוענין לימורים מלחא דלא שכיחא אע"פ דלזכרון הרי מצי למטען. [ב] מכל מקום אם טען אפוטרופוס טענה טענה (הרא"ש ר"ס כ"ט פ"ו וצ"י בשם הרשב"ן), והא דאמרין טוענים לירש הרי מילי בשמה, אבל אם הוא טוען ברי אין דנין אלא על פי טענותיו, ולכן אין טוענין ליה עד שזמתינן טענותיו פמילי (צ"י בשם הרשב"א ורובנו ירושם כ"א מ"ג).

יג אין האפוטרופוסין רשאים להוציא עבדים לחרות אפילו לקח מהעבר דמים שצא לחרות, אבל מוכרים אותם לאחרים ולוקחים מהם הרמים על מצת שרציאיהו לחרות ואותם האחרים הם שמשחררים אותם. (ובל וז לא מייירי אלא בלא רשות ביה דין, אבל אם נטלו רשות מבית דין שומר לעשות כל מה שירצה) (טור בשם הר"ן ור"ן פרק הניזקין).

יד האפוטרופוסין חרומין ומעשרין נכסי יתומים בדי להאבילן שאין מאבילין את היתומים דבר האסור, אבל לא יעשרו ולא יחרומו בדי להניח פירות מתוקנים, אלא ימכרו אותם מכל. פו האפוטרופוסין עושים לקפנים לולב ובוכה וציצית ושופר וכפר תורה ותפילין ומזוזות ומצילת, כללו של דבר: כל מצות עשה שיש לה קצבה בין שהיא מרבית תורה בין שהיא מרבית סופרים עושים להם, אע"פ שאינם חייבים במצוה מכל אלו המצות אלא בדי לחובן, אבל אין פוסקים עליהם צדקה אפילו לפירון שבוים מפני שמצות אלו אין להם קצבה, מיהו אם פסק עליהם צדקה לאחשבוניהו בדי שיצא עליהם שם טוב והם אמורים לכך שפיר דמי, ומי שנשחטה או נתחרש [ג] בית

וכינו וזנוחיו ודבר אחר, א"ל רבינא לרב אשי מ"ש מהא דתניא מי שהלך למדינת הים ואשתו מוכרעת מונוות ב"ד יורדין לנכסיו וזנין ומפרנסין וכו' ולא דבר אחר, א"ל ולא שאני לך בין יוצא לדעת ליוצא שלא מדעת, מאי ולא דבר אחר רב חסדא אמר זה חכמינו, רב יוסף אמר נדקה, מ"ד חכמינו כ"ש נדקה, ומ"ד נדקה אבל חכמינו יהדיין לה דלא ניחא ליה דתנוול, וע"ש בר"ן (י"א, א) מדפי הר"ן (ק"י) שהקשה על הרמב"ם (פי"א מנחלות ה"ל י"א) כמה שפסק דפוסקין נדקה בנשחטה דהא דבר אחר היינו חכמינו וא"כ נדקה מנה ליה ע"ש, ובכסף משנה (ש"ס) כתב לישב ח"ל, ואפשר שטעם רבינו משום דמסתמא כל אדם ניחא ליה למיעבד נדקה ממנו, וגם כי ממונו של אדם משועבד לעשות נדקה ממנו וכשהלך למדינת הים אין פוסקין נדקה מפני שהוא עושה נדקה בכל מקום שהוא, וה"ע דאפילגי רב חסדא ורב יוסף בפי' דבר אחר דגזי מי שהלך למדינת הים ולא אפילגי בדבר אחר דגזי מי שנשחטה ע"ל, ומדברי כסף משנה שכתב דממונו של אדם משועבד לעשות ממנו נדקה נראה דס"ל לשי"ך נדקה דין שעבוד כמו בשאר חובות (58), אבל דעת הר"ן דלנדקה ליה ציה משום שעבוד נכסי, ע"ש פ' נערה כתב שם הרשב"א דגזי נדקה לא נחמין לנכסים מהא דאמרין גזי הלך לדעת דאין הב"ד נחמין נדקה מנכסיו, ואי הוי נחמין לנכסים אפי' שלא בפניו נמי עכ"ל, ומזכיר דס"ל דליכא שעבוד גזי נדקה אלא דהר"ן שם הקשה על הרשב"א ח"ל, וממה אני היאך כתב דאפי' בדאימיה לא נחמין לנכסים דהא אמרין לעיל דמי שנשחטה ב"ד יורדין לנכסיו וזנין וכו' דבר אחר, ואמרין לעיל דהיינו נדקה ואם איכא דאפי' בפניו לא נחמין לנכסים כ"ש שלא בפניו, לפיכך נראה דודאי בשביל נדקה יורדין לנכסיו בפניו וכמ"ש הרמב"ם

מלואי חושן שמה נמי טענה היא, ולכן כשטוען אפוטרופוס שהוא במקום יתמי ולמא הכי הוי, הרי אית לן לכה"פ טענת שמה עיי"ש, וע"ע מש"ב רבינו בסי' ק"ח סק"ה באופיא קצת, ועיין ביתרין האור (להגדול ממינסק) שנדפס במשניות ריש גיטין מש"כ ע"ד הרא"ש ומש"ה ע"ו. (58) עיין במתנה אפרים ה"ל צדקה סי' א' שכתב שהרמב"ם ט"ל כרב

(פ"ו) ממחנה לא נחמין לנכסיו לא דבר אחר חוב שי"ך ציה למנוה בפניו ועמ"ש בזה ב היכא דליכא ש הוא וכופין המלוה גם זה לנכסיו, וכמ"ס פ' בתרא ד למ"ד שעבו ופרענא מצ"י לנכסים מצ"י עשה שלו צע' בפניו דלימיה; קמן ליה לן למ אשחטבד נכו הרמב"ם (פ"ו), ומי שנתן ליתן ב"ד כופי ויורדין לנכסיו דוקא בפניו אז כפיה שלא בפ' הרמב"ם יורד שם (סק"ד) ז' ממחמין עד ש שומעין לו ויו

אחא שר הבירה אלא מן החקנה ואחא נעל דלת לעשות תקנה ע"י (59) דאה לעיל אליעזר הכ"א מה אין יורדין לנכסיו משום דאיכא נמ כתב דהטעם רב התורה מתן שכר גם כשיו לאו נ' שלא יכפו זה רק ממתי' דהלאו ה מבקש יש רק ע לנכסיו דשם הוי דמו ולכן שפיר ז כיון דהוי מצו"ע ח' מש"כ ע"ו. (60) בחי' ר' ע המלמד לזכות בו גם דיני ממון שיי בזה אף בלא רצו ממון מכח חיוב יכול להשתנות קו

משפטים. הלכות שאלה ופקדון פיה

אינו חסר כל כך מכל כור וכו' :
 בד"א שמתד לו וכו' מפני שכן מותרות
 פי' שמחמת לחות הזמן הם נופחין והדין
 צריחא (דף מ') וכו' יודע דמטמא הוא
 וכן כעב הכע"א ז"ל שכן מלא בחוססתא ש"י
 אמר והניח הוא ז"ל הדב כספא : וכן מו"א
 לו וכו' . הכל כששן המשנה :
 ו הפקד פירות אלא מניח שאין מדודין וכו'
 עד כמו שכתב . דברי הרב ורמב"ם
 בניין

כור. לכוסמין ולזרע פשתן בנבעוקיו ולאורז שאינו קלוף
 שלש סאין לכל כור . וכמדה הזאת לכל שנה ושנה .
 בד"א שמדד לו בימות הגורן והחזיר לו בימות הגורן .
 אבל מדד בימות הגורן והחזיר לו בימות הגשמים אינו
 מוציא לו חסרונו מפני שהן מותרות . וכן מוציא לו
 שותות לין ושלשת לונין שמן למאה לונין לזב ומחצה
 שמרים ולזב ומחצה בלע . אם היה מווקק אינו מוציא
 לו שמרים . ואם היו הקנקנים ישנים אינו מוציא לו

בניין על שורש מחוייב שנוטה שאינו יכול
 ליטעט מפלס בלא שנוטה שנגדו וכבר נכתב
 זה בגמרא . והרב רבי יוסף הלוי כתב זה
 בלחובה פסק שנוטה היינו :
 ז מת אביו והניח לו שק לזר וכו' שורש
 הדין שאני אומר וכו' . זה הדין . מכרם
 רביע ז'ל ושפוט הוא דולאי לזן הסומר מחוייב
 שנוטה כיון שאין המפקד פועלו עתה כרי
 וכיון שכן נשבע שאינו יודע ונפטר :
 מעשה

בלע: אן הפקיד יאצלו פירות שאינן מדודין ועירבן עם פירותיו ולא מדדן ה"ז פושע . בעל הפקדון אומר כך וכך היו והשומר

השנת הראב"ד

מתא מחוייב שנוטה וכו' עד וכה כורו רבוי : א"א וכו' חן מורין ק לפי שאינו חסר לחמין
 ידענא וחמין לא ידענא דחסה כוס ליה לפירע ואפרותי הוא דמערס ומנע נלו מוין פליס ואמר
 ידענא ודבר שמניין קא טעין ליה ודבר שמניין קא כר ליה וכו' ליה מחוייב שנוטה שאינו
 יכול ליטעט ומפלס אלא כהי לאו כהי הוא וכו' וכו' עתה דק לזר לחמין עלה יבטע ז'ל ויטול ולא
 אמרו ויטול בלא שנוטה ע"כ :

וכך וכך היה שורה יטלו בלא [מ] שבועה והוא שיטענו דבר שהן אמודין בו . ויש לשומר להחרים על מי שלקח ממנו יתר
 מן הראוי לו . ומנין שהדין כך הוא הנע עצמן שהפקיד אצלו כים מלא זהובים ופשע בו הבעלים אומרים מאתים
 דינר היו והשומר אומר ודאי שהיה בו דינרים אבל אינו יודע כמה היו נמצא זה כמוען מאתים יהודה לו במקצת ואמר
 השאר אינו יודע [נ] שהוא מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם כמו שיתבאר : ז מת אביו והניח לו שק צרור והפקידו
 אצלו חבירו ופשע בו המפקיד אומר אינו יודע מה היו בו שמא מרגליות היו בו וכן השומר אומר אינו יודע כמה אני
 חייב לשלם שמא זכוכית היה מלא שורת הדין שאני אומר במענה זו שישבע השומר בתקנת חכמים שאינו ברשותו ויכלול
 חייב לשלם שמא זכוכית היה מלא שורת הדין שאני אומר במענה זו שישבע השומר בתקנת חכמים שאינו ברשותו ויכלול
 בשבועתו

א טמ"ח ב' ז"ל בסא רבינו : ב טמ"ח ב' ז"ל :

לחם משנה

אל דופי שני זכרים אחד בכור ואחד פסוק ומת אחד מהם מניה אדופי האני בימינו
 ומסלק וקשה דבאן כחב כהן כהן דלחם הפקדונו מדעם . חייב לפלס וי"ל דחסה מיירי
 בשקפידונו של מדמנו וכחך על מ"ם כאן . אבל מ"ם קשה סיפא לישביר דלמר שאין
 כל אחד מכיר את שלו שמעט דעוטיס הבעלים שמה וקשה דאי בפועלים שמה מאי
 מקשה בגמרא מהיכא דרבא דלמר מניה הא הכס לא חייב אלא בשפוטו שמה מניה מה
 שהקפידו דלמאי קאמר החס שנים שהקפידו דמשתמ אפילו מדעתו אי אמרינן דרבינו . החס
 חייב בשפוטו שמה לא קשה מהוס דכיון דעוטיס שמה לכך פסוק אפי' שהקפידו מדעתו
 אבל מ"ם קשה דרינא דמניה הוא דמיימי וכיון דלית ליה בגמרא פסא מיירי ח"כ לא
 מקשה בהמקד כלל כדמייננא :

ה בד"א שמדד לו בימות הדין כו' . כחכ כ"ה דהא חסיה כרי יהודה דמתחין וכן
 כתב הרב נחמיה יוסף בפי' הלכות כרי"ף ולפי' לא פליג ח"ק ארי יהודה וקשה

משנה למלך

ז בעל הפקדון אומר כך וכך היו כו' . כחכ כרי"ף נפוטס כרי"ף מן כע"פ סימן ט"ב
 מחזיקין כ"ד (וכסותן ט"ה) על כהאלו כו' מהגורו והבדל הכשאל אומר סלע סלע סלע סלע
 וכשאל אומר אינו יודע ועד אחד עיריזו שאינו שוב אלא שקל אינו לא סיה כלן עד אחד סיה כששאל
 נוטל בלא שנוטה מזהו דכ"ל מחוייב שנוטה ויכול לישבע אלא עכשיו שיש עד אחד כשמתחש אפי'
 כששאל אם רצה כשאל משנינו שנוטה כמנהג בענין עד אחד מעידה שהיא פושטת ואם רצה חסן לו
 כלע כפי עד זה ואח"כ מניח לו שנוטה דמניח וכו' וכה"ל דברי הר"ף שכתב
 שנוטה עד אחד בלא חסיו נקמה שאינו חובב כרי אלא ט"ה כעד שאומר לו כן וכמו שכתב
 גמרא על הכתובין אבל יש מהגדולים שהלך עליו וכו' אינו חסל אלא בשנוטה שכתב בענין עד אחד
 פעידה שהיא פושטת עכ"ד ויש לדקדק דברי הרב"א כוונתו דהוא דהוא כהאלו אומר אינו יודע דהוא
 מחוייב שנוטה שאינו יכול לישבע ומשלם דמנע דלכ דלמחו לסיח דחמין דענא ומחשין לא
 ידענא דהו מחוייב שנוטה שאינו יכול לישבע ומשלם וכו' וכו' כחכ כ"ד וכו' וכו' וכו' וכו'
 למעשה כהלכה מקום כשאל עירבן והלכז נכפיע שיעב סלס ויטול ואשכ שכן הוא דין וכו'
 כרי"ף כתב כן כהכונן שלא יטול וכו' ויטול בלא שנוטה כלל שלא סיה לו לנחש ליעד כלל אפי'
 שהוא מודה מקלה ואינו יכול לישבע על כה"ל ע"כ משמע מדכריו ללא אמרינן כשנוטן אינו יודע
 מתוך שאינו יכול לישבע משלם אלא דוקא כמתחש דענא ומחשין לא ידענא או כשעירבן עם פירותיו
 דלא ודאי כו"ל למידע ואמרינן אע"פ קא מערים אבל כשאל עירבן לא אמרינן מתוך שאינו יכול
 לישבע משלם כיון דלא כוה ליה למידע וא"כ איך כחכ כרי"ף דהוא כהאלו אומר אינו יודע דהוא
 מתוך שאינו יכול לישבע משלם הא לא הו"ל למידע : ויאפשר לומר דעד כאן לא קאמר כרי"ף
 דכשאל עירבן דלא כו"ל למידע אלא דוקא כשומר חנם וכטעם דכיון דכל חסיו לא סיה אלא בשנוטה
 ומי לאסתלקו מחסיו אלא כשומר חסר דהוא לא אמרינן כו"ל למידע ואפרותי קא מערים
 אלא אמרינן דהאמת הוא שאינו יודע משני ספקין על מעירי ומש"ס לא יכפס ליה למידע ערכו כיון
 דמי לאסתלקו מחסיו אלא כשומר חסר דהוא לא אמרינן דהוא לא אמרינן דהוא לא אמרינן
 עתה ולא מלו לאסתלקו מחסיו אלא כשומר חסר דהוא לא אמרינן דהוא לא אמרינן דהוא לא אמרינן
 מערים דמי למחשין ידענא ומחשין לא ידענא ואמרינן מתוך שאינו יכול לישבע משלם ואינו חסן
 מה שכתב מן כסיתין ע"כ מחזיקין י"ד כחכ כרי"ף על כהלכה אפי' חסיו על כפסא שיש בו חסן
 ח"י והבז כסוף דכרי דלא כהלכה סו"ן אינו יודע דאמרינן מתוך שאינו יכול לישבע משלם ואינו חסן
 גריכיס למכ שכתב הרב ט"ך כסיתין ע"כ ח"ק מ"ם כחכ כרי"ף דהוא מלוט על המשכון
 דאמרינן כו"ל למידע דחסה מלוט : מדקדק כמה שוב כשאל כהאלו וכו' דכרי לא כשאל דלא שייך
 האי עתמה לא כו"ל כרי"ף ז"ל לומר מתוך שאינו יכול לישבע משלם אלא והוא דמפטים דכרי"ף

הנהגות בייבונות

[מ] ודומה להא דאמרינן ב"מ מנה לי בידך והלא אומר אין לך בידי אלא חמשים
 והשאר אינו יודע ב"י ס"ה וז"ל בע"א כרי"ף בסמוך בה"ג ע"כ : [ט] אבל בעל ס"ה
 אומר שאין כאן אלא שבועה מדרבנן מאחר שאין מודה בדבר שבמנין כך וכך דיניין
 היו

מנל עז

הפקיד אצלו פירות שאינן מדודין ועירבן עם פירותיו וכו' בעל הפקדון אומר כך וכך היו וכו'
 נפלא מחוייב שנוטה כו' עד וכוה כורו רבוי רבינו יוסף הלוי כן מייג ז'ל וכו' ז'ל :
 כתב כרי"ף ד"ל וכו' חן מורין ק לפי שאינו חסר לחמין וכו' :

משפטים. הלכות שאלה ופקדון פיה פו

מעשה בלחוד שהפקיד וכו'. ירושלמי זכא קמח פרק הכונס (דף ס' ע"ב) ונהלכות פרק המפקיד ופרק הכונס (דף ס"ג) ופירושו כל המפרשים ז"ל כמות העומר פטת

ז ולמה נאמר שיטעב כאן בעל הפקדון וכו'. כפח רב המניד ולא אמרו יסול בלא שנועב כמו שזכר למטה לפי שאין העומר מחוייב שנועב כמו שזכר למטה לפי שאין העומר מחוייב שנועב כן פרק שנועב חייבין ועוד הוסיף דברים ונאמר אם פטל כיון שאלו אמר ברי לי שמינין היה מלא לו היה חייב לאלה היספס דקין טענו חסיס וכדור לו בשעוריו עשאו שאלמך שמה יהיה זה כמנה לי בידך והלא אמר איני יודע שאלמע היספס שאינו יודע ונפטר ופירין הוא ז"ל כשאלמך מנה לי בידך והלא אמר איני יודע שפסור לא אמרו לאלה דוקא כשאני מודה לו גודליו משום דבר ולפיכך נשבע שאינו יודע ונפטר אבל כיון שהוא מודה שהוא חייב לו ואינו יודע מה הוא אין אומרים בך ישבע שאינו יודע ויפטר אלא נשבע הלא ונטול אלו דברי רב דברי רב דברי רב ז"ל כמותן. ויש שיטה אחרת בדברים הללו והיא שיספס ההשגות וקחם מן החכמים ובהשגות כחוב דין הכללית שהוא הפקיד פירוש שאין מחפזין וכוונתו לא לפי שאין זה דמות לחפזין ידענה וחספין לא ידענה דהספס הו"ל למידע ולפירושו קח מערסין ומובע נמי קח פטין עליה ואמר מידע ידעת ודבר שבמנין קח טעין ליה ודבר שבמנין קח כפר ליה והוא מחייב שנועב שאינו יכול לישבע ומפסל אבל הני לאו הכי הוא והיינו טעמא דשק רב דלמרינן עלה ישבע ויסול ולא אמרו יסול בלא שנועב ע"כ. שריש דבריו ז"ל שאין קרוי מחוייב שנועב כל שאלה היה לו ידע ואם מתחם זו הפענה ודאי בהפקדון הללו פירוש מדוק ועירבן עם פירוחיו ודאי היה לו לידע כשעבר ועירבן שהיה לו

בשבעתו שאינו יודע בודאי שהיה בו יתר על שוה כך וכך וישלם מה שהורה בו וכן כל כיוצא בזה. *מעשה באחד שהפקיד שק צרור אצל חבריו ופשע בו המפקיד אומר חלי זהב ומרגליות וכיוצא בהן היו בו והשומר אומר איני יודע שמה סינים או חול היו בו ואמרו חכמים ישבע בעל הפקדון וימול והוא שימעות דבר שהוא אמור בו או אמור להפקידו אצלו. ולמה נשבע כאן בעל הפקדון לפי שאין השומר מחוייב שבועה שאפילו הודה ואמר ברי לי שהיה מלא סינים והמפקיד אומר מרגליות היו השומר נשבע היסת ונפטר כמי ששבענו חטים והודה לו בשעורים וכן כל כיוצא בזה ובהלכות טוען ונמעות יתבארו עיקרי הדברים:

ז ולמה נאמר שיטעב כאן בעל הפקדון וכו'. כפח רב המניד ולא אמרו יסול בלא שנועב כמו שזכר למטה לפי שאין העומר מחוייב שנועב כמו שזכר למטה לפי שאין העומר מחוייב שנועב כן פרק שנועב חייבין ועוד הוסיף דברים ונאמר אם פטל כיון שאלו אמר ברי לי שמינין היה מלא לו היה חייב לאלה היספס דקין טענו חסיס וכדור לו בשעוריו עשאו שאלמך שמה יהיה זה כמנה לי בידך והלא אמר איני יודע שאלמע היספס שאינו יודע ונפטר ופירין הוא ז"ל כשאלמך מנה לי בידך והלא אמר איני יודע שפסור לא אמרו לאלה דוקא כשאני מודה לו גודליו משום דבר ולפיכך נשבע שאינו יודע ונפטר אבל כיון שהוא מודה שהוא חייב לו ואינו יודע מה הוא אין אומרים בך ישבע שאינו יודע ויפטר אלא נשבע הלא ונטול אלו דברי רב דברי רב דברי רב ז"ל כמותן. ויש שיטה אחרת בדברים הללו והיא שיספס ההשגות וקחם מן החכמים ובהשגות כחוב דין הכללית שהוא הפקיד פירוש שאין מחפזין וכוונתו לא לפי שאין זה דמות לחפזין ידענה וחספין לא ידענה דהספס הו"ל למידע ולפירושו קח מערסין ומובע נמי קח פטין עליה ואמר מידע ידעת ודבר שבמנין קח טעין ליה ודבר שבמנין קח כפר ליה והוא מחייב שנועב שאינו יכול לישבע ומפסל אבל הני לאו הכי הוא והיינו טעמא דשק רב דלמרינן עלה ישבע ויסול ולא אמרו יסול בלא שנועב ע"כ. שריש דבריו ז"ל שאין קרוי מחוייב שנועב כל שאלה היה לו ידע ואם מתחם זו הפענה ודאי בהפקדון הללו פירוש מדוק ועירבן עם פירוחיו ודאי היה לו לידע כשעבר ועירבן שהיה לו

פרק ששי

א שומר יחנם שאמר הרני משלם ואינו נשבע אם הפקדון דבר שכל מינו שוה ומצוי בשוק לקנות כמותו כגון פירות או יריעות של צמר ושל פשתן השוות

א ספ"ג טעין ס' ס"ה טע"ה ס"ו ס"ז ט"ז

למודין אלא שה"ל ז"ל נשפן על הטענה האחרת שאין זה טענה צרורה אלא יודע שהם היו ונאבדו ונפשישם שישבע הלא יסול ונאבדו שכן הוא הדין וגם כרש"ל ז"ל כ"כ בכונס שאל יסול הלא בלא שנועב כלל שאל היה לו לנשבע ידע שהוא חייב ויכול לישבע על השאל. עוד בהשגות על פ"ט רבינו ולמה נאמר וכו' א"ל אין זה כלום שכרי היה שם שק ומתכסין והודם בשק ופטר מתכסין פ"ב ציבור דבריו וזהו פירוש הירושלמי לפי שיספס סהלא מתכו בשק כלי כסף והלא אהרן לו בשק ואמר מתכסין איני יודע שמה לא היו בו כ"א סינים והיה דין שיסול הלא בלא שנועב שכן מזה מודה מקלט גמור ואינו יכול לישבע על השאל כ"ו כמענו חייבים ושעוריים והודה לו באלה מהן ועל האחד אמר איני יודע שיסול הלא בלא שנועב אלא שמה מינה שכלן מפני שאל היה לו לנשבע לידע חייבו שנועב לטובע. עוד בהשגות ועוד לדבריו בשק רב למי ששאל בעל השק ונטול ולא היו דלמרינן גבי שוריים דקאמר ירוק ברי ומזיק שמה אכתי היינו דרבה בר נון וכו' לה מידע ע"כ. והנה הר"ל ז"ל מהיות גמורה שולק פרוק לפניו מביא פהלא הסוגיא ומקצר בענין נשפן על מי שקדמה לו ידיעה דבדור ועמה אבאר דבריו נהבאר בסוגיית הגמרא פרק המניח את הכד שמי שהיו לו שני שוריים חטים אחד גדול ואחד קטן וטיק אחד מהן יודע שמהם אלו מלאם האלל מנוסו והניח אחד ברי לי שהגדול הניח והקטן אמר איני יודע שמהם האלל הוא שהניח ושן בדמי הקטן כדי חלי הנזק אמרו שם שאל הניח להביא ראייה שאל לא הביא ראייה לא יסול שכרי זה כמענו חייבים והוא לו וזה קשה על דברי רבינו שמי דבריו היה לו למזיק לישבע ולמול ש"ז מודה לו בדמי הקטן בהכרח ובשק אינו יודע אם היה מלא סינים או מה היה בחוכו ויש לומר כמיון קריש' זו שריש' ממונו אף רבינו יודה שכן שחלוקין כן מהם שהוא חייב מתחם עצמו אלא שכל הסוגיא אשר שם מראה כבישך מזה שהשואר דיין אלו למוטנו חייבים ושעוריים ובתמם שיעקר הדברים כדברי הר"ל ז"ל ולפי דבריו ז"ל פטנו חייבים ואמר איני יודע אם הם חייבים או ששוריים נשבע שאינו יודע ונפטר שאין זה מחוייב שנועב גמורה שאינו מודה מקלט ממין הטענה ונבא לנאח יד' שמי חייב בשעוריים וכו' בעל הטעור ז"ל ועוד יבואר פ"א מהלכות טוען ונמעות:

אבל משנה למלך

טעין דמיו ויקח הדבר שאל נרשום בעליו ובגמרא לא אמרו אלא שמה עיניו נקח בה ובכל כיוצא בזה ודאי אין לחתם: טעין דמיו ויקח הדבר שאל נרשום בעליו ובגמרא לא אמרו אלא שמה עיניו נקח בה ובכל כיוצא בזה ודאי אין לחתם:

הנהרות מיימוניות היו בו וכן השאר איני יודע אי"כ אין כן שבועה של תורה כבהלכות טוען ונמעות רפ"ד ובשבועה דרבנן לא אמרינן מתוך שאין יכול לישבע משלם ע"כ כתב ברין ש"ח אבל ברין מביא את חבריו כתב ככל דברי רבינו המחבר ולשונו כדפירשתי שם ספ"ז [2] ירושלמי ס"פ הכונס הדר בר נש אפקיד גבי חבירה שק צרור ואירעו אונס אהן הוה אמר סיגין הוה מלא ואהן הוה אמר מתכסין הוה מלא הרי זה נשבע ונטול רבי יוחנן בעי מהו שימעות דברים שאין ראויין לו בשמייענה מן הדא אריסיה דבר זיזא וכו' ויין בהלכות נזקי ממון פ"ד ועיין בהלכות חובל ומזיק ספ"ז [3] לשון פור ח"מ ס' רצ"ח וי"א הר"א ש' בפסקיו פרק הכונס (דף קל"ו) כתב דליכא לחיוביה משום מחוייב שבועה ואינו יודע שמה שמה וכו' ז"ל כפח ס' כי טים מלא אינו מודה נקמתי ומה שהקשה משעוריים לא דמיל כשאל קים לי כדרי' יולל יטול אלא בשנועב וכו' דאף ידען לו הסלע לא מני המשאיל לאפפוקי מבנועב ולמימר קים לי וכו' מוכר' ז"ל בשנועב דלא אמרינן קים לי לאפפוקי משנועב להא חמינה דבגרא כלו דמוהר' חלקו עלה רובא דרבוותא וכו' שפכא דבריה הכי כפ"ג סימן ל"ה בגמרא ג"ז אום ע"ד ולפ"ד יש טיעו למכרמם מהשוכה כלו של הכשרי' ומ"מ כפי סברה מהר"ף דס"ל דלא אמרינן קים לי לאפפוקי מהשוכה ע"כ אית לן לומר דס"ל להכשרי' דעד כלן לא פליגי רבוותא אס נשעתו איני יודע ויכול להשביעו על פי כעד אלא דוקא בשנועב דאריסיה אבל בשנועב המטעב דמלינו דנאח על הפסק נון שנועב כשאינן הוא הדין כשענין אינו יודע דמשביעין ליה שנועב המטעב: וראיתי להכריז בגדול כ"מ כפ"ג שפכא נפכ"ה מסלמת לרבות וי"ל ואל דמני עד אחד מעריה שיהא פרועה לא תפריע אלא בשנועב כמם שפכעטל טוען ברי עכ"ל ויהי ספק דמי הכשרי' הללו

הנהרות מיימוניות היו בו וכן השאר איני יודע אי"כ אין כן שבועה של תורה כבהלכות טוען ונמעות רפ"ד ובשבועה דרבנן לא אמרינן מתוך שאין יכול לישבע משלם ע"כ כתב ברין ש"ח אבל ברין מביא את חבריו כתב ככל דברי רבינו המחבר ולשונו כדפירשתי שם ספ"ז [2] ירושלמי ס"פ הכונס הדר בר נש אפקיד גבי חבירה שק צרור ואירעו אונס אהן הוה אמר סיגין הוה מלא ואהן הוה אמר מתכסין הוה מלא הרי זה נשבע ונטול רבי יוחנן בעי מהו שימעות דברים שאין ראויין לו בשמייענה מן הדא אריסיה דבר זיזא וכו' ויין בהלכות נזקי ממון פ"ד ועיין בהלכות חובל ומזיק ספ"ז [3] לשון פור ח"מ ס' רצ"ח וי"א הר"א ש' בפסקיו פרק הכונס (דף קל"ו) כתב דליכא לחיוביה משום מחוייב שבועה ואינו יודע שמה שמה וכו' ז"ל כפח ס' כי טים מלא אינו מודה נקמתי ומה שהקשה משעוריים לא דמיל כשאל קים לי כדרי' יולל יטול אלא בשנועב וכו' דאף ידען לו הסלע לא מני המשאיל לאפפוקי מבנועב ולמימר קים לי וכו' מוכר' ז"ל בשנועב דלא אמרינן קים לי לאפפוקי משנועב להא חמינה דבגרא כלו דמוהר' חלקו עלה רובא דרבוותא וכו' שפכא דבריה הכי כפ"ג סימן ל"ה בגמרא ג"ז אום ע"ד ולפ"ד יש טיעו למכרמם מהשוכה כלו של הכשרי' ומ"מ כפי סברה מהר"ף דס"ל דלא אמרינן קים לי לאפפוקי מהשוכה ע"כ אית לן לומר דס"ל להכשרי' דעד כלן לא פליגי רבוותא אס נשעתו איני יודע ויכול להשביעו על פי כעד אלא דוקא בשנועב דאריסיה אבל בשנועב המטעב דמלינו דנאח על הפסק נון שנועב כשאינן הוא הדין כשענין אינו יודע דמשביעין ליה שנועב המטעב: וראיתי להכריז בגדול כ"מ כפ"ג שפכא נפכ"ה מסלמת לרבות וי"ל ואל דמני עד אחד מעריה שיהא פרועה לא תפריע אלא בשנועב כמם שפכעטל טוען ברי עכ"ל ויהי ספק דמי הכשרי' הללו

הנהרות מיימוניות היו בו וכן השאר איני יודע אי"כ אין כן שבועה של תורה כבהלכות טוען ונמעות רפ"ד ובשבועה דרבנן לא אמרינן מתוך שאין יכול לישבע משלם ע"כ כתב ברין ש"ח אבל ברין מביא את חבריו כתב ככל דברי רבינו המחבר ולשונו כדפירשתי שם ספ"ז [2] ירושלמי ס"פ הכונס הדר בר נש אפקיד גבי חבירה שק צרור ואירעו אונס אהן הוה אמר סיגין הוה מלא ואהן הוה אמר מתכסין הוה מלא הרי זה נשבע ונטול רבי יוחנן בעי מהו שימעות דברים שאין ראויין לו בשמייענה מן הדא אריסיה דבר זיזא וכו' ויין בהלכות נזקי ממון פ"ד ועיין בהלכות חובל ומזיק ספ"ז [3] לשון פור ח"מ ס' רצ"ח וי"א הר"א ש' בפסקיו פרק הכונס (דף קל"ו) כתב דליכא לחיוביה משום מחוייב שבועה ואינו יודע שמה שמה וכו' ז"ל כפח ס' כי טים מלא אינו מודה נקמתי ומה שהקשה משעוריים לא דמיל כשאל קים לי כדרי' יולל יטול אלא בשנועב וכו' דאף ידען לו הסלע לא מני המשאיל לאפפוקי מבנועב ולמימר קים לי וכו' מוכר' ז"ל בשנועב דלא אמרינן קים לי לאפפוקי משנועב להא חמינה דבגרא כלו דמוהר' חלקו עלה רובא דרבוותא וכו' שפכא דבריה הכי כפ"ג סימן ל"ה בגמרא ג"ז אום ע"ד ולפ"ד יש טיעו למכרמם מהשוכה כלו של הכשרי' ומ"מ כפי סברה מהר"ף דס"ל דלא אמרינן קים לי לאפפוקי מהשוכה ע"כ אית לן לומר דס"ל להכשרי' דעד כלן לא פליגי רבוותא אס נשעתו איני יודע ויכול להשביעו על פי כעד אלא דוקא בשנועב דאריסיה אבל בשנועב המטעב דמלינו דנאח על הפסק נון שנועב כשאינן הוא הדין כשענין אינו יודע דמשביעין ליה שנועב המטעב: וראיתי להכריז בגדול כ"מ כפ"ג שפכא נפכ"ה מסלמת לרבות וי"ל ואל דמני עד אחד מעריה שיהא פרועה לא תפריע אלא בשנועב כמם שפכעטל טוען ברי עכ"ל ויהי ספק דמי הכשרי' הללו